

UNIVERSITY OF GOTHENBURG
SCHOOL OF BUSINESS, ECONOMICS AND LAW

Företagsekonomiska Institutionen
Avancerad Externredovisning

Kapitaltäckning hos Sveriges systemviktiga banker

En studie om hur bankerna uppfyller de nya kapitaltäckningskraven

Magisteruppsats

Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet
Höstterminen 2011

Examinator

Gunnar Rimmel

Författare

Annie Ahrenberg
Anders Nilsson

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till vår handledare Gunnar Rimmel som varit ett stöd och kommit med värdefulla synpunkter under studiens gång. Vi vill samtidigt ta tillfället i akt att tacka Martin Noréus på Finansinspektionen.

Göteborg 2012-01-10

Annie Ahrenberg

Anders Nilsson

Sammanfattning

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet
Avancerad externredovisning, Magisteruppsats HT 2011

Författare: Annie Ahrenberg och Anders Nilsson

Handledare: Gunnar Rimmel

Titel: Kapitaltäckning hos Sveriges systemviktiga banker

Nyckelord: Kapitaltäckningsgrad, Basel, IRK-metoden, schablonmetoden

Bakgrund och problemställning: Regelverket Basel skall minska risker, öka stabilitet och säkerställa att banker och finansiella institut kan hantera en eventuell finansiell kris. I januari 2013 kommer den senaste uppdateringen av regelverket implementeras, Basel III. Regelverket innebär bland annat att kvaliteten på bankernas kapital skall stärkas. I Sverige har Finansinspektionen, Riskbanken och Finansdepartementet lagt förslag om att höja kapitalkravet för de svenska systemviktiga bankerna, vilket i så fall kommer införas i två steg, år 2013 och 2015.

Beräkning av kapitalkrav kan göras genom en schablonmetod eller genom en intern riskklassificeringsmetod. Metoderna skiljer sig åt avseende utfall på kapitaltäckning, kostnad för implementering och tillstånd för användande. Studien avser att undersöka graden av måluppfyllelse på kapitaltäckning beroende på vilken metod som tillämpas hos bankerna.

Syfte: Studien syftar till att undersöka Sveriges fyra systemviktiga banker. Fokus ligger på bankernas exponeringar, som i sin tur ligger till grund för studiens analys om huruvida bankerna kommer uppnå det föreslagna kravet på kapitaltäckning beroende på vilken metod som används för värdering av kreditrisker.

Metod: Författarna har för studien valt att göra en kvalitativ insamling av data. De siffror som söks är inte direkt hämtade ur årsredovisningar eller riskrapporter, utan har fås fram genom beräkningar av framförallt bankernas exponeringar. De banker som undersöks är Handelsbanken, Nordea, SEB och Swedbank.

Referensram: Här presenteras kapitaltäckningsgrad och Baselregelverket. Författarna introducerar även läsaren för schablon- och IRK-metoden för att senare avsluta med kapitalets uppbyggnad och kritik mot Basel II reglerna.

Slutsats: De viktigaste slutsatserna är att de svenska systemviktiga bankerna inte visar någon brist på högkvalitativt kapital. Det ökade kravet på kapitaltäckning för Sveriges systemviktiga banker kommer inte påverkas i någon större utsträckning avseende förslagen på förhöjt krav för år 2013 då tre av bankerna idag, efter finanskris och stora avskrivningar, redan uppfyller kraven och Nordea endast ligger 0,1 procentenheter ifrån. För 2015 är det bara hälften av bankerna som idag uppfyller förslaget på förhöjt krav. Dock bör det finnas med i minnet att bankerna har tre år på sig att stärka kapitaltäckningen och målet bedöms ligga inom räckhåll. Det framkommer även att bankerna inte är konsekventa i användandet av en och samma metod, vilket resulterar i att genom att välja den metod som generar lägst kapitalkrav ligger

det i farans riktning att bankerna har en högre risk i sina exponeringar än vad som speglas i kapitaltäckningen.

Förkortningar och definitioner

IRK-metoden Intern riskklassificeringsmetod, får efter godkännande av Finansinspektionen användas av bankerna för att uppskatta kreditrisken på en tillgång, vilken ligger till grund för kapitalkravet.

Schablonmetoden Den enklaste varianten att beräkna kreditrisken på en tillgång hos en bank eller finansiellt institut baserad på rating från kreditratinginstitut.

Kapitalkrav Den lägsta nivå på kapital en bank eller finansiellt institut måste ha för att täcka risken i sina tillgångar. I studien sätts kapitalkravet i relation till kvaliteten på kapitalet som skall matchas.

Kapitalbas Summan av kapital som kan täcka förluster. Består av eget kapital samt förmånliga lån till banken, men med avdrag för bland annat goodwill. Kan även utgöras specifikt av kapital i: kärnprimärkapitalrelation, primärkapitalrelation eller kapitaltäckning.

Kapitaltäckning Mått som används hos banker och finansiella institut avseende hur mycket som behöver sättas av för att täcka verksamhetens risker för att säkerhetsställa motpartens fallissemang.

Marknadsrisk Kapitalkrav för de motpartsriskerna som ingår i marknadsriskerna skall beräknas, det innefattar valutakursrisker, aktiekursrisker, råvarurisker.

Kreditrisk Hos varje bank eller finansiellt institut skall kreditrisk beräknas genom schablonmetoden, eller efter tillstånd genom IRK-metoden.

Operativ risk Kan innefatta misslyckande i interna processer och fel i interna system. Operativ risk beräknas genom en basmetod, eller efter ansökan till Finansinspektionen genom schablonmetoden och efter tillstånd genom IRK-metoden.

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	1
1.1 Bakgrund.....	1
1.2 Problemdiskussion	1
1.3 Frågeställning.....	2
1.4 Syfte	2
1.5 Avgränsningar	2
2 Metod.....	3
2.1 Undersökningsansats.....	3
2.2 Undersökningsmetod.....	3
2.3 Litteratur.....	3
2.4 Empiri	4
2.4.1 Val av banker.....	4
2.4.2 Presentation av bankerna	4
2.5 Insamling av empiri, antaganden och beräkningsmodell	5
2.6 Uppsatsens kvalitet.....	6
2.6.1 Validitet	6
2.6.2 Reliabilitet	6
2.6.3 Källkritik	7
3 Studiens referensram.....	8
3.1 Kapitaltäckningsgrad.....	8
3.2 Basel.....	9
3.3 Kreditrisk, marknadsrisk och operativ risk.....	10
3.3.1 IRK-metoden	11
3.3.2 Schablonmetoden.....	11
3.4 Kapitalets uppbyggnad.....	12
3.4 Kritik mot Basel II reglerna	13
3.4.1 Kapitaltäckning.....	13
3.4.2 Riskvärdering	14
4 Empiri	16
4.1 Skillnad mellan IRK-metoden och schablonmetoden	16
4.2 Handelsbanken	16
4.2.1 Kreditrisker.....	17
4.2.2 Marknadsrisk och operativ risk.....	18

4.2.3 Tillämpning av nuvarande metod för värdering av kreditrisker samt schablonmetoden hos Handelsbanken	18
4.3 Nordea	19
4.3.1 Kreditrisk	19
4.3.2 Marknadsrisk och operativ risk.....	19
4.3.3 Tillämpning av nuvarande metod för värdering av kreditrisker samt schablonmetoden hos Nordea	20
4.4 SEB	20
4.4.1 Kreditrisk	21
4.4.2 Marknadsrisk och operativ risk.....	21
4.4.3 Tillämpning av nuvarande metod för värdering av kreditrisker samt schablonmetoden hos SEB	22
4.5 Swedbank	22
4.5.1 Kreditrisk	23
4.5.2 Marknadsrisk och operativ risk.....	23
4.5.3 Tillämpning av nuvarande metod för värdering av kreditrisker samt schablonmetoden hos Swedbank	24
5 Analys.....	25
5.1 Metoder för att beräkna kapitaltäckning.....	25
5.2 Kapitalets kvalitet.....	27
6 Slutsats.....	30
6.1 Forskningsfrågan besvaras	30
6.2 Förslag till fortsatt forskning.....	31
Källförteckning	32

Tabell- och figurförteckning

Tabell 1: Riskvikt beroende på motpart	12
Tabell 2: Kapitalkrav enligt Basel III	12
Tabell 3: Förslag till förhöjda krav av Finansinspektionen, Riksbanken och Finansdepartementet	13
Tabell 4: Kapitaltäckning enligt IRK-Metoden	16
Tabell 5: Kapitaltäckning enligt schablonmetoden	16
Tabell 6: Kapitaltäckningskvot Handelsbanken 2013	18
Tabell 7: Kapitaltäckningskvot Handelsbanken 2015	18
Tabell 8: Nordeas ratingsmodell i kombination med Standard & Poor's	19
Tabell 9: Kapitaltäckningskvot Nordea 2013	20
Tabell 10: Kapitaltäckningskvot Nordea 2015	20
Tabell 11: kapitaltäckningskvot SEB 2013	22
Tabell 12: Kapitaltäckningskvot SEB 2015	22
Tabell 13: Kapitaltäckningskvot Swedbank 2013	24
Tabell 14: Kapitaltäckningskvot Swedbank 2015	24
Figur 1: Handelsbankens riskklassificering i kombination till Moody's ratingklassificering av företag	17
Figur 2: Handelsbankens riskklassificering i kombination till Moody's ratingklassificering av Institut	17
Figur 3: Standard & Poor's standardmodell för riskviktning av exponeringar	21
Figur 4: Swedbanks egen modell kombinerad med Standard & Poor's ratingsmodell för riskviktning	23

1 Inledning

Det första kapitlet beskriver bakgrund och problemformulering för att senare leda fram till studiens frågeställning och syfte.

1.1 Bakgrund

Greenspan menar i sin bok att en finanskris är en dramatisk händelse som i regel inträffar en gång per sekel. I sin senaste bok från 2008, beskriver han hur det inte skall vara möjligt för banker att falla och han för en diskussion kring statliga reformer och de hårda kraven på bankernas kapitalkrav. Greenspan menar att banker skall hålla tillräckligt med kapital för att täcka eventuella händelser som eventuellt komma att inträffa en eller två gånger per sekel. Han förklarar att på grund av det höga kapitalkravet är det Centralbankens skyldighet att gripa in om en kris uppstår. Greenspan definierar en finanskris som en händelse då marknaden rusar iväg på ett sätt som inte går att kontrollera (Greenspan, 2007). I Ekonomisk Debatt definierar Wihlborg (2009) begreppet finanskris något annorlunda. Han menar istället att innebörden av fenomenet är ”resultatet av ett svagt institutionellt ramverk för den finansiella sektorn”.

Den senaste finansiella krisen som bröt ut 2007, illustrerade hur viktigt det är med ett väl uppbyggt ramverk. De kreditinstitut som i Sverige är godkända för tillstånd att klassificera institutioners exponeringar vid riskbedömning har efter krisen klandrats för brist på sakkunskap och för att vara sena med uppdatering av kreditbetyg (Becker 2011). Sveriges riksbankschef, Stefan Ingves, menar i en artikel att för att kunna hantera en finansiell kris krävs ett stadigt regelverk och tydliga mål. För att öka bankernas stabilitet och minska risker har Centralbanker och tillsynsmyndigheter inom EU infört det så kallade Baselregelverket (Ingves & Lind, 1998). Idag tillämpas Basel II, som är uppbyggt på tre pelare vilka reglerar kapitalkrav, riskbedömning och tillsyn samt upplysningar och informationskrav (Lind, 2005).

Till följd av den senaste finanskrisen, kommer ett nytt Baselregelverk implementeras från och med januari 2013. Förändringarna som sker jämfört med Basel II innebär en skillnad på kapitalets kvalitet, vilket innebär att bankerna skall ha en större andel kärnprimärkapital i primärkapitalet. Utöver detta har Sveriges Finansinspektion, Riksbank och Finansdepartement även lagt förslag om att införa ett ökat krav på kärnprimärkapital till 10 procent år 2013 och 12 procent år 2015 istället för det krav på 7 procent som ställs i Basel III, vilket i sin tur innebär en kapitaltäckningsgrad på 13,5 procent plus kontracykliskbuffert för 2013 och 15,5 procent år 2015 (Sveriges riksbank, 2011 [A]).

1.2 Problemdiskussion

Sverige har fyra banker vilka idag klassificeras som systemviktiga; Handelsbanken, Nordea, SEB och Swedbank. För att fastställa bankens kapitalkrav, använder sig samtliga idag till största delen av IRK-metoden (Finansinspektionen 2011). Genom dagens tillämpning av riskklassificering uppfyller bankerna idag Finansinspektionens, Riksbankens och Finansdepartements förslag på förhöjd kapitaltäckningsgrad för 2013. Metoden som bankerna i dagsläget tillämpar får effekt på exempelvis bostadsmarknaden där exponeringen ger ett för lågt kapitalkrav som i sin tur ger en hög kapitaltäckningsgrad (Östlund 2011). Om bankerna

istället för IRK-metoden använde sig av Basel IIIs schablonmetod, vilken riskviktat respektive exponeringsklass, skulle kapitalkravet förmodligen öka (Haber 2007). I en artikel i *The American Banker* diskuterar en kommitté val av metod för värdering av kreditrisker. Enligt kommittén menar de att av alla de opålitliga metoder som finns anser de ändå schablonmetoden vara den mest pålitliga. Kommittén för argument som att schablonmetoden är enklare att genomföra och är mindre mottaglig för manipulation (Adler, 2006).

1.3 Frågeställning

Utifrån studiens problemdiskussion har följande frågeställning formulerats för studien.

Hur kommer Sveriges fyra systemviktiga banker uppfylla Finansinspektionens-, Riksbankens- och Finansdepartementets förslag på ökad kapitaltäckningsgrad 2013 och 2015 om IRK- respektive Schablonmetoden tillämpas?

1.4 Syfte

Syftet med studien är att granska Sveriges fyra systemviktiga bankers årsredovisningar och riskrapporter för 2010. Fokusering ligger på bankernas exponeringar, vilka i sin tur ligger till grund för studiens analys om huruvida det är möjligt för bankerna att uppnå den ökade kapitaltäckningsgraden om IRK- respektive schablonmetoden tillämpas.

1.5 Avgränsningar

Studien avgränsar sig från att endast undersöka de fyra systemviktiga bankerna i Sverige eftersom förslaget om en högre kapitaltäckningsgrad endast ställs på de fyra storbankerna. Anledning till att förslaget endast kommer omfatta nämnda banker beror på att de bedöms vara systemviktiga på grund av storlek i förhållande till den svenska ekonomin, samt att de har placeringar utanför Sveriges gränser, vilket gör dem känsliga för finansiella kriser (Sveriges riksbank 2011 [B]).

Vidare avgränsar sig studien till att analysera siffror från de senaste årsredovisningarna och riskrapporterna, det vill säga räkenskapsåret 2010. Senaste riskrapporten, vilken endast ges ut en gång per år anses mest relevant och aktuell för att kunna beräkna kapitaltäckningsgrad. Riskrapporterna ges endast ut en gång per år, varför inte kvartalsrapporter för räkenskapsåret 2011 omfattas av studien då matchning i tiden anses viktigare. De siffror och nyckeltal som studeras är exponeringar som förekommer på balansräkningen, inga beräkningar görs därmed på off-balance sheet poster, dock kommer posterna kort att kommenteras i studien.

Studien avgränsar sig från de element i Basel III som berör reglering kring likviditetskrav, hävstångseffekt, övergångsregler och den så kallade kontracykliska bufferten.

2 Metod

Kapitlet beskriver hur författarna gått tillväga för studiens genomförande. Här presenteras även de utvalda bankerna, studiens trovärdighet för att avslutas med källkritik.

2.1 Undersökningsansats

Med utgångspunkt i Basel III:s regelverk och det ökade kravet på kapitaltäckningsgrad som föreslås avser författarna att undersöka huruvida bankerna når upp till det nya kravet beroende på om de tillämpar den så kallade IRK- eller Schablonmetoden.

Författarna kommer ta sin utgångspunkt i litteraturen, i form av Baselregelverket och forskning på området. Detta kommer senare ställas mot bankernas tillämpning av regelverket genom att undersöka deras årsredovisningar och riskrapporter för att tillsist kunna dra en slutsats om bankernas riskexponering.

2.2 Undersökningsmetod

Enligt Holme och Solvang (1997) finns det två typer av undersökningar, kvantitativ och kvalitativ. Kvantitativa undersökningar är användbara när ett stort antal objekt skall undersökas och statistiska beräkningar kan göras med utgångspunkt i tillgänglig data. Kvalitativa undersökningar lämpar sig istället då ett mindre antal objekt skall undersökas och statistiska undersökningar inte är lika lätt att genomföra utan målet är att tränga ner på djupet. Patton (1990) beskriver den kvalitativa undersökningsmetoden med att mycket information samlas in om ett fåtal objekt. Detta ger undersökaren större insikt i specifika situationer men det blir svårare att dra några generaliserande slutsatser. Vilken av metoderna som bör användas beror på de specifika omständigheterna och vilken som på bästa sätt kan besvara undersökningsfrågan. Detta beskrivs som ett strategiskt val där den som genomför undersökningen måste ta hänsyn till både frågeställningen och tillgängliga resurser (Holme & Solvang, 1997).

Författarna har valt att göra en kvalitativ studie då de siffror som söks inte finns tillgängliga i klartext i företagets rapporter utan ett antal antaganden och beräkningar måste göras innan informationen kan analyseras och ställas mot undersökningsfrågan. Då syftet med undersökningen är att endast undersöka de fyra svenska systemviktiga bankerna för att dra slutsatser om de som påverkas av förslaget på förhöjt kärnprimärkapital är en kvantitativ statistisk studie ej är önskvärd.

2.3 Litteratur

Vid sökning efter relevant information har författarna utgått ifrån Backmans (2008) tre slag av informationsökning, *konsultation*, *manuell sökning* samt *datoriserad sökning*, av vilka de två senare har tillämpats. I litteratursökningen har information hämtats från två olika sorters källor. Den primära källan i studien är regelverk om de olika Baselreglerna hämtade från Bank for International Settlements (BIS) och utgör grunden i nuvarande och kommande regelverk. Författarna har även sökt information om nu gällande regelverk och framtida

förslag för den svenska marknaden via EU och svenska reglerande- och tillsynsmyndigheter såsom Finansdepartementet, Riksbanken och Finansinspektionen. Litteraturen från BIS, EU och svenska myndigheter är inte vetenskaplig utan har tagits fram som en kompromiss mellan forskning på området och politiskt uppsatta mål. Nämnade regler ligger till grund för studien. Uttalanden från Sveriges Riksbankschef Stefan Ingves utgör också vissa delar av den teoretiska referensramen. Författarna anser att riksbankchefens uttalande är relevanta då han representerar en av de tre myndigheter som står bakom förslaget på förhöjt kapitaltäckningskrav.

Den teoretiska referensramen utgörs även av vetenskapliga artiklar på de områden där det inte finns något regelverk eller då författarna vill visa på brister eller styrkor i reglerna. Vid sökning av vetenskapliga artiklar har kravet varit att de skall vara utsatta för så kallat peer-review, det vill säga att andra forskare än artikelförfattarna har granskat artiklarna innan de publicerats. Sökning har skett via datoriserade sökmotorer, i huvudsak via Business Source Premier men även Google Scholar har använts. Efter den datoriserade sökningen har en manuell sökning genomförts bland de tidigare resultaten i syfte att försöka identifiera ytterligare relevanta källor för studien för att bredda den teoretiska referensramen.

2.4 Empiri

2.4.1 Val av banker

Den för studien uppställda frågan, utgår ifrån de fyra banker som av Finansinspektionen utpekats som systemviktiga i Sverige varför författarna valt att fokusera på Handelsbanken, Nordea, SEB och Swedbank. Insamlande av empiri har skett genom granskning av bankernas årsredovisningar, information på bankernas hemsidor baserat på kraven enligt pelare 3 samt genom uttalanden om bankerna från Finansinspektionen.

2.4.2 Presentation av bankerna

➤ Handelsbanken

Handelsbanken har bedrivit bankverksamhet sedan år 1871 och har den äldsta noterade aktien på Stockholmsbörsen. Banken har rikstäckande kontor och i årsredovisningen kan utläsas att ”Handelsbanken har låg risktolerans. Det innebär att krediternas kvalitet aldrig får åsidosättas för att nå högre volym eller högre marginal” (Årsredovisning, 2010, s 11). Banken värderar även långsiktighet i sina kundrelationer. Kapitalbasen uppgick år 2010 till 111 miljarder kronor och kapitaltäckningsgraden till 20,9 procent. Avkastning på eget kapital uppgick 2008 till 16,2 procent, 2009 till 12,6 procent och år 2010 till 12,9 procent. Fjärde kvartalet år 2010 fick Handelsbanken tillstånd att använda IRK-metoden vid beräkning av kapitalkrav för kreditrisker. Bytet av metod, från schablonmetod till IRK-metoden, skall enligt banken själva fått marginell betydelse på det totala kapitalkravet. (Handelsbanken årsredovisning, 2010)

➤ Nordea

Genom en fusion av ett flertal banker från Sverige, Norge, Danmark och Finland år 2000, bildades Nordea Bank. Under sina tio år på marknaden har intäkterna på samtliga områden varje år ökat. Nordea är även den enda svenska bank som kategoriseras under de 29 globalt

systemviktiga bankerna (Petersen 2011). År 2010 uppgick Nordeas kapitalbas till 24 734 Euro och kapitaltäckningsgraden till 13,4 procent. Avkastning på eget kapital visade 2008 15,3 procent, 2009 11,3 procent och år 2010 11,5 procent (Nordea Årsredovisning, 2010). Nordea började tillämpa IRK-metoden för värdering av kreditrisker år 2007 (Nordea kvartalsrapport Q2, 2007).

➤ **SEB**

SEB grundades för över 150 år sedan och riktar främst in sig på stora företag och institutioner i Norden och Baltikum. SEB säger sig vara relationsbanken där långsiktighet och närhet till kunden är viktigt. Trots nedgångarna de fått erfarar de om att stärka sitt utbud av universalbanktjänster i Sverige och Baltikum. Kapitalbasen år 2010 var 99 149 SEK, kapitaltäckningsgraden uppgick till 13,8 procent. Avkastningen på eget kapital har varierat från 13,19 procent 2008, 1,89 procent 2009 och 8,65 procent år 2010. (Årsredovisning SEB, 2010)

➤ **Swedbank**

Swedbank grundar sig i svenska sparbanker från början på 1800-talet, i årsredovisningen lägger banken vikt på att vara lokal och nära kunden. Swedbank är liksom de övriga bankerna en fullsortimentsbank, banken agerar främst på marknaderna i Sverige, Estland, Lettland och Litauen och kommer efter finanskrisen på grund av stora kreditförluster att skifta exponeringar för att sänka risken på sina tillgångar. Swedbanks kapitalbas för 2010 uppgår till 99 687 SEK och kapitaltäckningsgraden till 18,4 procent. Avkastning på eget kapital för 2008 uppgick till 15,2 procent, för 2009 till -12,5 procent och för 2010 till 8,1 procent. (Swedbank årsredovisning, 2010) Swedbank fick godkännande från Finansinspektionen att tillämpa IRK-metoden från och med regelverkets ikraftträdande år 2007 (www.fi.se FI ger klartecken för IRK-metoder).

2.5 Insamling av empiri, antaganden och beräkningsmodell

Insamling av empiriskt material till studien har skett genom granskning av de utvalda bankernas riskrapporter och årsredovisningar för 2010. Det första steget var att studera respektive banks metod, IRK eller Schablon, för värdering av kreditrisker och i vilken utsträckning bankerna använde respektive metod ifråga. Relativt snabbt kom författarna fram till att det trots Pelare 3 i Baselregelverket om upplysningar och information, är svårt att få fram den information som krävs för de beräkningar som författarna ämnar göra. Detta beror på att exponeringar ofta summeras ihop, samt att det även är otydligt om vad som ingår i respektive exponering. Här har författarna varit tvungna att göra vissa antaganden, vilka diskuteras nedan.

Vid insamlande av data för att avgöra kapitaltäckning enligt IRK-metoden har dessa uppgifter varit välstrukturerade och relativt lättillgängliga då bankerna idag till största del tillämpar denna metod. För insamling av data till bedömning av kapitalkrav enligt schablonmetoden har författarna samlat in data för att granska hur många exponeringar varje bank har samt vilket ratinginstitut de använder sig av vid riskviktning av tillgångar. För att räkna ut kapitalkravet enligt schablonmetoden har varje exponering riskviktats med den riskvikt varje exponering

skall tillföras enligt Basel II och därefter har marknadsrisk och operativ risk lagts till för varje bank. Kapitalkvoten har tagits fram genom att dividera bankens kapitalbas med kapitalkravet för de två olika metoderna. För IRK-metoden kommer samtliga uppgifter direkt från bankens riskrapport och för schablonmetoden så beräknas ett nytt kapitalkrav fram utifrån uppgifter i riskrapporten om risk för de olika tillgångarna.

För studien har författarna varit tvungna att göra vissa antaganden då bankerna är relativt begränsade i den information som ges i riskrapporter och årsredovisningar. Vid beräkning av kapitalkravet viktas exponeringar olika beroende på risk. För att beräkna kapitalkrav enligt schablonmetoden har författarna, med utgångspunkt i bankernas riskrapporter, beräknat de exponeringar och risker som redovisas enligt IRK-metoden och riskviktat dessa enligt schablonmetoden. Detta har gjorts då författarna inte haft möjlighet att ta del av information om huruvida bankens exponeringar har mottagit någon rating av godkända kreditratinginstitut. I de fall riskklasserna enligt IRK- och schablonmetoden inte har stämt överens har författarna klassificerat dessa tillgångar till en kategori med en högre risk.

För exponeringar mot företag med hög risk, enligt kreditratinginstitut, skall exponeringen viktas med 150 procent medan exponering mot företag som saknar rating endast viktas med 100 procent. Enligt Benston (2007) innebär detta att incitamentet för ett företag att skaffa sig en rating, som företaget själv måste betala samtidigt som banken kommer behöva högre kapitaltäckning för lånet, och därmed troligen blir dyrare är låg. Det är därmed sannolikt att företag med dålig rating som skulle viktas till 150 procent inte har någon rating för att istället viktas till 100 procent. Med anledning av detta har författarna valt att justera ner de exponeringar som bankerna har med hög risk från 150 procent till icke riskklassificerade företag eller övriga exponeringar med 100 procent vikt.

2.6 Uppsatsens kvalitet

2.6.1 Validitet

Validitet i en undersökning mäts genom att se om studien besvarat den uppställda frågan, (Strömquist, 2003), vilket enligt Holme och Solvang (1997) kräver att de data som krävs för att besvara frågan faktiskt har inhämtats.

Författarna har samlat in den information som banker idag tillhandahåller enligt svenska regler och Basel II pelare 3 vilka har stort fokus på risk där författarna till hög grad anser sig tagit del av den information som krävs för att kunna besvara frågan.

2.6.2 Reliabilitet

Hög reliabilitet uppnås när en liknande oberoende undersökning av samma variabler ger samma resultat (Holme & Solvang, 1997). Strömquist (2003) menar att detta visar på undersökningens tillförlitlighet. För att uppnå hög reliabilitet krävs det att undersökningen och beräkningar är fri från undersökarens subjektiva bedömningar.

De data författarna utgått ifrån kommer från de årsredovisningar samt riskrapporter som bankerna, i enlighet med Basel II pelare 3, lämnat på sina hemsidor. Varken intervjuer eller enkäter har genomförts, istället grundar sig studien på upprättade rapporter, granskade av svenska tillsynsmyndigheter, som är publicerade på de utvalda bankernas hemsidor. Då författarna har tillförlitat sig enbart på denna typ av information är de också trygga med att uppnå en hög reliabilitet vilket inte skulle vara fallet vid intervjuer då människor tenderar att ändra sina svar över tid samt riskerar att påverkas av intervjuaren.

2.6.3 Källkritik

För att studien skall hålla en så hög tillförlitlighet som möjligt har författarna vid granskning av de källor som använts utgått ifrån ett kritiskt förhållningssätt. Det insamlade materialet för studien grundar sig främst i olika regelverk, varför författarna känner sig trygga i graden av oberoende eftersom regelverken är upprättade av olika myndigheter och centralbanker. De data som är hämtad från bankernas årsredovisningar och riskrapporter, är upprättade av bankerna själva vilket läsaren bör ha i åtanke, även om denna omringas av ramverk såsom IFRS. Vid lämnande av finansiella rapporter kommer bankerna att vilja visa så fina rapporter som möjligt, varför författarna vid granskning av siffrorna i detta fall (men även bild och text) har intagit ett kritiskt förhållningssätt. Framförallt har författarna noggrant granskat hur bankerna väljer att riskvikta exponeringar till olika motparter eftersom bankerna vid tillämpning av IRK-metoden själva, genom interna system tar fram en riskvikt. Författarna är medvetna om att graden av aktualitet för studien hade höjts vid användande av finansiella siffror och ratingar för bankerna från kvartalsrapporter för år 2011. Då de senaste riskrapporterna som lämnats av bankerna avser 2010 har författarna valt att granska detta år eftersom det här lämnats fullständig information och upplysningar, vilket krävs för att kunna göra de beräkningar som krävs.

3 Studiens referensram

I kapitlet beskrivs bakgrunden till reglerna om kapitaltäckning för banker, vilket senare följs av en presentation för ramverket Basel, som i sin tur följs av en presentation av de två metoder banker kan tillämpa för att beräkna kapitalkravet för kreditrisker. Tillsist avslutas kapitlet med kritik mot Basel II reglerna.

3.1 Kapitaltäckningsgrad

Under 1900-talet har banker expanderat kraftigt och utlåningen har finansierats med en allt lägre andel eget kapital och större andel skulder. En minskning av eget kapital i balansräkningar kan leda till en ökad risk att banker kollapsar, vilket försämrar stabiliteten i det finansiella systemet. Lagstiftarna ser dessa risker och har skyldighet att skydda allmänhetens intresse av ett fungerande finansiellt system då dessa annars riskerar bli lidande vid en kollaps. För att upprätthålla ett fungerande banksystem ställer myndigheterna krav på bankernas kapitalstruktur för att relationen mellan eget kapital och skulder inte skall bli för stor. Samtidigt måste dock kostnaden för en eventuell överkapitalisering av bankerna beräknas då detta kan påverka dels bankernas lönsamhet men även ha negativ påverkan på makroekonomin genom att bankerna måste hålla inne med kapital istället för att erbjuda lån till marknaden. (Santomero & Watson, 1977).

Efter att ett antal banker kollapsat i början av 1980-talet inleddes diskussioner om huruvida ett enskilt soliditetskrav på bankerna var tillräckligt för att förhindra ytterligare kollapser eller om det även behövde adderas en riskkomponent till soliditetskravet. Det har visat sig att med enbart ett soliditetskrav är skillnaden stor mellan de risker som olika banker tar om det inte föreligger någon koppling mellan de enskilda tillgångarnas risk och kravet på eget kapital. Att tillämpa en kapitaltäckningsgrad utan hänseende till risk ger bankerna incitament att välja placeringar med högre risk då det gör det lättare för dem att nå upp till ett högt avkastningskrav, samtidigt som samhället kommer stå för en del av risken. Syftet med riskvägd kapitaltäckning är att bankerna skall behöva täcka upp med mer eget kapital för sina riskfyllda tillgångar medan tillgångar med låg risk kräver en lägre volym eget kapital. Detta kan även medföra att bankernas prissättning av utlåning till olika projekt påverkas inte bara av den risk som finns i projektet utan även för att täcka upp den kapitaltäckningsgrad som myndigheter kräver för motsvarande risk (Kim & Santomero, 1988).

Enligt Lander och Auger (2007) har företag under en längre period haft möjlighet att inte ta upp alla sina tillgångar och skulder i balansräkningen utan istället boka bort dem och ha dem så kallat "off-balance sheet". En anledning till att företagens ledningar attraheras av detta är att det möjliggör en frisering av företagets balansräkning och förbättrade de finansiella nyckeltalen. Detta är även något som Kim och Santomero (1988) tar upp som ett problem inom banksektorn då riskerna förenande med dessa tillgångar därmed inte påverkar företagets krav på kapitaltäckning så länge det hålls utanför företagets böcker. De argumenterar därför för att även de tillgångar som finns utanför företaget, men som fortfarande utgör en risk, skall tas upp och därmed kräva att banken håller en högre kapitaltäckningsgrad.

I Basel I och II är det stort fokus på de risker som banker tar och hur dessa skall bedömas när kapitaltäckningsgraden beräknas. Benston (2007) anser dock att fokus på risk är överdrivet då bankverksamhet handlar om att ta risk och syftet med kapitaltäckningsgraden är att bankerna ej skall ta en överdriven risk. Benston (2007) menar att den risk som en bank tar är överdriven om sannolikheten inte är ringa att aktieägarna förlorar sina pengar och bankens kunder blir lidande, alternativt att bankförsäkring eller skattebetalare måste täcka hela eller delar av förlusten.

3.2 Basel

I slutet på 1980-talet sammansatte Centralbanker och tillsynsmyndigheter från länderna inom G-10 regelverket Basel. Grunden i regelverket var att banker och finansiella institut skulle hålla ett kapital som täckte åtta procent av riskvägda tillgångar. Anledningen till införandet av regelverket var att öka stabiliteten hos institut och att minska risken för kriser i banksystemen. Runt år 1990 fann Baselkommittén svagheter i systemet och ansåg att det var alltför schabloniserat. De ansåg att kapitaltäckningsgraden var alldeles för opålitlig och inte visade institutens verkliga värden. Kommittén började arbeta fram ett nytt regelverk, Basel II, vilket antogs av EU 2007. Basel II omfattar banker, värdepappersbolag och tillsynsmyndigheter. Huvudsyftet berör riskhantering och inom Basel II kan bolagen som omfattas utvärdera sin egen riskprofil, med övervakande av finansinspektionen. Den största förändringen genom övergången till Basel II är att regelverket är uppbyggt kring tre pelare. (Finansinspektionen, 2005)

Pelare 1 är lik Basel I med uppdateringar, pelaren reglerar de grundläggande kapitalkraven enligt lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2007:1) om kapitaltäckning och stora exponeringar. I lagens andra kapitel kan utläsas att ett institut vid varje tidpunkt skall ha en kapitalbas som minst motsvarar kapitalkraven för kreditrisker, marknadsrisker och operativa risker. Kapitalbasen är summan av primärt och supplementärt kapital, där det primära kapitalet minst måste vara lika stort som det supplementära kapitalet (SFS 2006:1371).

Pelare 2 behandlar riskbedömning och tillsyn. Det är Finansinspektionen som ansvarar för att tillsynen av en finansiell företagsgrupp (SFS 2006:1371). Det är av stor vikt att risker hanteras korrekt och tillfredställande, de skall inte äventyra företagens förmåga att fullgöra sina förpliktelser. Genom att kontinuerligt utvärdera interna risker med en så kallad Intern Kapitalutvärdering (IKU) skall företagen hålla sitt kapital på en rimlig nivå (Lind, 2005).

Pelare 3 behandlar bankers offentliggörande av information och upplysningar, informationen skall både vara av kvalitativ och kvantitativ karaktär (Lind, 2005). I kapitel 8 i lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar (2006:1371) definieras vilken information banker och offentliga institutioner är obligerade att offentliggöra. Upplysningar som skall offentliggöras är information som rör verksamhetens kapitaltäckning. Information som skall lämnas är sådan som ger en heltäckande bild av verksamhetens strategier, system, målsättningar för hantering av risker och exponeringar samt riskprofil. Vidare är verksamheter inte obligerade att upplysa

om information som ej är offentlig, utgör företagshemlighet eller som är konfidentiell. Om en verksamhet inte väljer att upplysa om nämnd information skall skäl för beslutet framgå. Utöver vad som nämnts skall styrelsen i en finansiell institution se till att det finns skriftliga riktlinjer för hur uppfyllande av kraven på offentlig information skall gå till, styrelsen skall även utvärdera och följa upp utgivandet av den offentliga informationen för att se till att den är tillfredsställande (SFS 2006:1371).

Under de senare åren har ett tredje regelverk kommit att utarbetas, Basel III, vilket är en påbyggnad av pelarna i Basel II. Reformen i Basel III innebär en höjning av kvaliteten och kvantiteten av regulativ kapitalbas. Förutom att regelverket ytterligare syftar till att förbättra banksektorns motståndskraft mot finansiell stress bygger det även på att förbättra bankernas styrning och riskhantering samt öka transparens och upplysningar. Enligt Basel III har banker en skyldighet att bygga upp sitt kapital i perioder då stress inte förekommer för att ge skydd i perioder av förlust. Vid stress kan banker bygga upp sitt kapital genom exempelvis minskade utdelningar alternativt genom att ta in nytt kapital från investerare (Basel Committee on Banking Supervision (2010). Begreppet stress kan definieras på olika sätt. Stress kan uppkomma när det finansiella systemet är ansträngt eller genom att systemets funktion är nedsatt. I en artikel publicerad av Riksbanken definieras stress som att marknadens funktion att fungera som intermediär mellan långivare och låntagare effektivt, är nedsatt (Forss Sandahl et al, 2011). För att kunna bedöma svenska storbankers förmåga att motstå dessa påfrestningar använder Finansinspektionen stresstester, vilka sträcker sig över tre år och används i bankernas kapitalbedömning varje år (Finansinspektionen, 2009).

De ökade krav som lagts till pelare 1 i Basel III innebär att eget kapital inte får understiga 4,5 procent av riskvägda tillgångar. Utöver det egna kapitalet skall en kapitalbuffert om 2,5 procent av riskvägda tillgångar finnas, vilket innebär att kärnprimärkapitalet därmed ökar till 7 procent. Utöver kärnprimärkapital tillkommer en kontracyklisk buffert som skall ligga mellan 0 och 2.5 procent av kärnprimärkapital. De förändringar som är gjorda inom pelare 2 behandlar risker utanför balansräkningarna, bankerna skall göra stresstester, här behandlas också hur värdering av tillgångar skall ske samt värdering av finansiella instrument. I pelare 3 behandlas ökade krav på upplysningar samt hur redovisning av beräkningar för kapitaltäckningsgraden skall ske (Basel Committee on Banking Supervision (2010).

3.3 Kreditrisk, marknadsrisk och operativ risk

Varje institut skall beräkna kreditrisk, marknadsrisk och operativ risk. För de svenska storbankerna härrör kapitalkravet till 85 - 90 procent från kreditrisker och resterande från operativa- och marknadsrisker (Finansinspektionen, 2009). Marknadsrisken utgör risk för ränte- och aktiekursförändringar, valutakursrisker och råvarurisker i verksamheten. Marknadsrisken kan beräknas genom en schablonmetod eller en intern metod för kreditrisker, IRK-metoden, vilken får användas efter tillstånd från Finansinspektionen. Kapitalkravet för marknadsrisk måste minst uppgå till åtta procent av det riskvägda beloppet.

Den operativa risken kan innefatta misslyckade interna processer eller fel i interna system. All operativ risk inom en verksamhet skall beräknas enligt samma metod, där huvudmetoden är

basmetoden. Efter anmälan till Finansinspektionen kan ett finansiellt institut få tillstånd att beräkna operativ risk enligt schablonmetoden eller genom en internmätningssmetod.

Mätning av kreditrisk hos de finansiella instituten har de senaste åren utvecklats i snabb takt och det är viktigt att samtliga risker fångas upp i kapitalbasen. Mätning av kreditrisker görs för de exponeringar som inte ingår i ett instituts handelslager. Kapitalkrav skall även beräknas för instrument som ett institut sålt från handelslagret till ett specialföretag för värdepapperisering. För varje exponering som ett institut har skall ett riskvägt belopp framräknas, riskbeloppet räknas fram genom att exponeringsbeloppet multipliceras genom den riskvikt som exponeringen tilldelats. Två metoder tillåts för att framräkna detta belopp - Schablonmetoden och Intern riskklassificeringsmetod, IRK (SFS 2006:1371).

3.3.1 IRK-metoden

Metoden för internriskklassificering, IRK, är den mer avancerade metoden, vilken de finansiella instituten behöver tillstånd från Finansinspektionen från för att få använda (Finansinspektionen, 2007). Metoden är indelad i en grundläggande- och en mer avancerad metod, där bankerna enligt den mer avancerade metoden själva har rätt att uppskatta fler värden än vad de har genom den grundläggande metoden. För att uppfylla Finansinspektionens krav för att få tillämpa IRK-metoden måste banken använda sig av ett väl utformat riskhanteringssystem.(SFS 2006:1371) Genom metoden mäts kreditrisker i tre dimensioner:

- *Sannolikhet för fallissemang - PD (probability of default)*
- *Förlust givet fallissemang - LGD (loss given default)*
- *Exponering vid fallissemang - EAD (exposure at default)*

I den grundläggande metoden för IRK är kravet att banken skall kunna mäta PD, för de banker som fått tillstånd att använda den utvecklade metoden skall även LGD och EAD mätas. PD bygger på sannolikheten att motparten, det vill säga låntagaren kommer att falla. Eftersom IRK-metoden bygger på interna skattningar, är sannolikheten för motpartens fallissemang en uppskattning som banken gör. Låntagaren kommer enkelt uttryckt att hänföras till en ratingklass som är internt utarbetad av banken och därefter kommer det sättas en procentuell sannolikhet att motparten kommer falla. De banker som tillämpar den avancerade metoden kommer även uppskatta hur stor bankens förlust blir vid fallissemang. Använder bankerna istället den grundläggande metoden kommer tillsynsmyndigheter att bestämma denna storlek, i Sverige Finansinspektionen. LGD anger förlustandelen som uppstår om bankens motpart fallerar. EAD uttrycker istället storleken av exponeringen vid tillfället för fallissemang (Finansinspektionen, 2007).

3.3.2 Schablonmetoden

Den enklare metoden för att beräkna kapitalkrav för kreditrisk görs genom schablonmetoden, vilken regleras enligt lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar. Genom metoden delas exponeringar in i 15 olika klasser och varje exponering tilldelas en förutbestämd riskvikt (www.fi.se Kreditrisk – Schablonmetoden). För exempelvis hushållsexponeringar tilldelas en riskvikt på 75 procent och exponeringar med säkerhet i bostadsfastighet tilldelas en riskvikt på 35 procent. För exponeringar mot stater och centralbanker inom EES tilldelas ingen

riskvikt. För andra typer av exponeringar såsom företag beror riskviktningen på vilken rating som tilldelats av ett externt ratinginstitut som är godkänt av Finansinspektionen (www.fi.se kreditrisk). Godkända ratinginstitut i Sverige är DBRS, Fitch Ratings, Moody's Investors Services, och Standard & Poor's (www.fi.se Godkända kreditvärderingsföretag). Genom den riskklassificering som görs av ratinginstituten kan en exponering riskviktas mellan 0 och 150 procent, se exempel tabell 1 nedan:

TABELL 1: RISKVIKT BEROENDE PÅ MOTPART

Riskvikt i procent om motparten är	Stat	Bank	Annat företag
AAA- AA-		0	20
A+ - A-		20	50
BBB+ - BB-		50	100
BB+ - BB-		100	100
B+ - B-		100	150
Sämre än B -		150	150
Utan rating		100	50

Källa: Finansinspektionen

3.4 Kapitalets uppbyggnad

Det kapital som krävs för att banken skall nå upp till kapitaltäckningsgraden är av varierande kvalitet och delas in i olika grupper. Det finns olika krav på hur mycket kapital som krävs i de olika grupperna och i Basel III stärks kravet på mängd kärnprimärkapital, vilket är det kapital av högst kvalitet som banken måste ha. Syftet med att öka kärnprimärkapitalet är att begränsa skadan som uppstår om banken skulle falla.

TABELL 2: KAPITALKRAV ENLIGT BASEL III

+	
Kärnprimärkapitalrelation	7%
+ Primärkapitaltillskott	
= Primärkapitalrelation	8,5%
+ Supplementärt kapital	
= Kapitältäckning	10,5%

Källa: Egenarbetad baserad på regelverket enligt Basel III.

Kärnprimärkapital består av kapital med residualintresse för bankens eventuella vinster och har därmed den sämsta rätten till kapital i banken vid likvidation eller fallissemang. Kärnprimärkapital består av det som normalt benämns eget kapital; aktiekapital, aktieägartillskott, överkursfond, balanserade vinstmedel och årets resultat. Primärkapitaltillskott är en sämre typ av kapital än kärnprimärkapitalet i form av lån utan förfallodatum och som inte har någon säkerhet i banken eller omfattas av någon garanti. Banken skall när som helst ha rätt att ställa in utbetalningar, exempelvis kupongränta, för att

kunna garantera bankens fortlevnad. Primärkapitalet består av kärnprimärkapital och primärkapitaltillskott (Basel Committee on Banking Supervision 2010).

Supplementärt kapital består av lån med förfallotid som från början översteg fem år och lånet saknar säkerhet eller garantier. Ägare av lånet har ingen möjlighet att säga upp det i förtid eller påskynda framtida utbetalningar, samt vid likvidation är kapitalet underordnat allt annat kapital med undantag för primärkapitalet. Detta innebär att supplementärt kapital endast kan användas vid en konkurs eller likvidation och därmed inte garanterar bankens fortlevnad utan endast skall skydda inlånade medel och bankens övriga borgenärer (Basel Committee on Banking Supervision 2010).

I november 2011 kom Finansinspektionen, Riksbanken och Finansdepartementet med förslag om att de svenska systemviktiga bankerna vid införandet av Basel III 2013 skall få ett förhöjt krav på kärnprimärkapital. Det förhöjda kravet föreslås bli 3 procentenheter högre för 2013 och 5 procentenheter för 2015. Resterande delar som ingår i kapitaltäckningen justeras efter förhöjningen av kärnprimärkapitalrelationen (Sveriges Riksbank, 2011 [C]). Se tabell nedan för de nya kapitaltäckningsreglerna.

TABELL 3: FÖRSLAG TILL FÖRHÖJDA KRAV AV FINANSINSPEKTIONEN, RIKSBANKEN OCH FINANSDEPARTEMENTET

	2013	2015
+ Kärnprimärkapitalrelation	10%	12%
+ Primärkapitaltillskott		
= Primärkapitalrelation	11,5%	13,5%
+ Supplementärt kapital		
= Kapitaltäckning	13,5%	15,5%

Källa: Egenarbetad baserad på Basel III ramverk och förslag till förhöjt kärnprimärkapital.

3.4 Kritik mot Basel II reglerna

3.4.1 Kapitaltäckning

Basel II har kritiserats för att inte i tillräckligt stor grad motverka finanskriser och en anledning till detta sägs vara att för stor fokus har lagts på kapitaltäckning istället för likviditet och hävstångseffekt. Anledningen till att Basel II är kapitalreglerande är att regelverket skall förhindra att banker går i konkurs. Tanken är att om en bank utsätts för en stor förlust skall den inte gå i konkurs utan ha tillräckligt med kapital för att täcka förlusten. Detta förutsätter dock att banken kan fortsätta bedriva sin verksamhet i vanlig ordning, vilket inte är troligt. Förtroendet för banken och dess varumärke kommer vara skadat och det finns därför en risk för att en bank på lång sikt kollapsar även om den har tillräckligt med kapitaltäckning för att täcka en kortsiktig förlust (Moosa 2010).

Införandet av Basel II innebar för de flesta banker att de, genom att använda IRK-metoden för kreditrisker har kunnat sänka kapitalkravet. För de banker som använder schablonmetoden

fullt ut är det inte någon större skillnad på kapitalkravet i förhållande till Basel I (Haber 2007). För den genomsnittliga portföljen hos en bank kommer tillämpning av IRK-metoden att ge ett lägre kapitalkrav än vid tillämpning av schablonmetoden.

I en studie menar Herring (2007) att IRK-metoden medför sunk costs till verksamheter och på grund av detta behåller många banker istället sina nuvarande system för att mäta kreditrisker. De fyra banker som låg till grund för studien kunde bekräfta att schablonmetoden kunde implementeras i verksamheten till mycket lägre kostnader, var mer transparent samt enklare att förstå än IRK-metoden.

I en annan studie som publicerats i International Finance beskrivs IRK-metoden som en riskkänslig metod vilken används av storbanker. Schablonmetoden används istället av mindre banker på marknaden. Studien förklarar att bankerna konkurrerar med varandra. Storbankerna riktar in sig på kunder med låg risk och de mindre bankerna riktar sig till kunder med hög risk. Genom den specialisering storbankerna gör på lågrisk kunder, kommer de att få en konkurrensfördel eftersom de kommer behöva hålla mindre kapital. Eftersom systemviktiga banker är större och mer viktiga för samhället menar författaren till studien att ett högre kapitalkrav för systemviktiga banker bör prioriteras (Rime, 2005).

Det ökade kravet på kapitaltäckning innebär även en fara för att bankernas lönsamhet sjunker. Detta kan innebära att ledningen får incitament att ta större risker för att täcka den minskade avkastningen. Det föreligger en risk för detta trots att minskad avkastning tillsammans med minskad risk, som en följd av ökad kapitaltäckning, borde innebära att aktieägarna nöjer sig med lägre avkastning (Moosa 2010).

Sveriges riskbankschef Stefan Ingves (2011) har vid ett anförande om nödvändigheten av Basel III riktat kritik mot reglerna i Basel II angående storleken och kvaliteten på bankernas riskbärande kapital. I Basel II skall primärkapitalet uppgå till lägst 4 procent varav den dominerande delen skall utgöras av aktiekapital och upparbetade vinster, det vill säga kärnprimärkapital, vilket i princip är eget kapital, den bästa typen av kapitaltäckning i en bank för att täcka förluster (Ingves 2011).

Bristen på tydlighet i regelverket för hur mycket kärnprimärkapital en bank behöver ha har gjort att banker tryckt på myndigheter i sina hemland för att sänka kraven. Detta har i en del länder inneburit att endast 2 procent utgörs av kärnprimärkapital av de 8 procent som krävs i kapitaltäckning. Detta innebär då att det endast finns 2 procent som buffert för att täcka förluster när banken bedriver verksamhet och de resterande 6 procenten endast kan användas i de fall banken fallerar (Ingves 2011).

3.4.2 Riskvärdering

Ett stort problem med Basel II är riskhanteringen och skillnaden mellan schablonmetoden och IRK-metoden. Om ett företag har en stor andel högrisktillgångar i balansräkningen finns det starka incitament att använda schablonmetoden så banken inte behöver kapitaltäckning för den fulla risken. IRK-metoden är inte heller problemfri då det finns risk med att bankerna

själva skall riskklassificera sina tillgångar baserat på historiska utfall. Det finns starka incitament för bankerna att anpassa sina modeller för att minska kravet på kapitaltäckning. Även om banken inte gör detta avsiktligt finns det fortfarande en risk att det sker i samband med att risksystemet utformas och flera alternativ föreligger. Om banken inte har möjlighet att avgöra vilket alternativ som ger bäst rättvisande bild så finns det incitament att välja den mest fördelaktiga för att på så vis erhålla ett lågt kapitalkrav (Moosa 2010).

Ett annat problem med nämnda riskmodeller är att de kan vara felaktiga. Det kan snarare sägas att alla är felaktiga och frågan är endast vilken felmarginal de har. Det kan delvis bero på att de baseras på historiska data och inte framtida risker, de tar inte hänsyn till osannolika händelser (tail-event) och fokuserar mer på att mäta risker än hur banken skall hantera dem. Detta kan även innebära att ledningen invaggas i en falsk trygghet då banken kvantifierat riskerna ner på lägsta nivå, med modeller som innehåller brister. Även om modellerna granskas och godkänns av tillsynsmyndigheter så är det ingen garanti för att systemet fungerar tillfullo. Att modellerna baseras på de senaste 3 – 4 åren innebär också att efter några år i en högkonjunktur så visar Value-at-Risk (VaR) modellerna, som används för att mäta risken i bankens portfölj baserad på historisk data, väldigt låg risk samtidigt som de flesta tar för givet att ju längre högkonjunkturen håller i sig desto närmre kommer nedgången, vilken då riskerar att slå hårt mot modellerna om de endast baserats på data från bra tider (Moosa 2010).

Det har även riktats kritik mot bankernas tillämpning av VaR-modeller avseende deras förmåga att undervärdera risk. De flesta modeller som används bygger på en normalfördelad risk med relativt låg standardavvikelse. Risken är dock sällan normalfördelad och kritiker har föreslagit att bankerna borde multiplicera sin VaR med en faktor 3, vilket ligger närmre den verkliga risken, för att bättre kunna hantera kriser (Novak 2010).

Det finns med Basel II reglementet risk för en cyklisk credit crunch i samband med recession. Risken för konkurs ökar och företagets rating kan försämrans i takt med marknaden. Om bankerna har exponeringar mot småföretag och de får sänkt kreditbetyg kan det påverka bankernas krav på kapitaltäckning. Detta kan medföra att bankerna inte längre kan matcha risken i sina tillgångar med kapitaltäckningskravet och därmed slutar låna ut mer pengar innan de återställt sin kapitaltäckningsgrad. Detta medför då en likviditetsbrist på marknaden och för banken är kapitalkravet i denna situation en alternativkostnad då det innebär att de inte längre kan låna ut pengar, fastän de vill, på grund av kapitalkravet. Det finns också tecken på att bankerna under högkonjunktur kommer att ägna sig åt överdriven utlåning och att bankerna väljer ett procykliskt beteende vilket förstärker hög- och lågkonjunkturer så länge Basel II regelverket ser ut som det gör (Catarineu-Rabell et al 2005).

Tillämpningen av IRK-metoden har medfört att bankerna idag använder en allt för låg riskvikt för bland annat bostadslån. I en promemoria från Finansinspektionen (2011) uppger myndigheten att utöver kravet på ökad kapitaltäckning kommer de även lägga fram förslag på hur detta problem skall lösas.

4 Empiri

I kapitlet presenteras först en jämförelse mellan nuvarande redovisning hos undersökta banker (majoritet IRK-modellen) och schablonmetoden för att visa skillnaden för läsaren. Därefter återges de empiriska data som samlats in för studien, i kapitlet återges även resultat och beskrivningar av de undersökningar som gjorts för att besvara studiens frågeställning.

4.1 Skillnad mellan IRK-metoden och schablonmetoden

Nedan visas en översikt hur de svenska systemviktiga bankernas kapitaltäckning förändras beroende på hur värdering av kreditrisk värderas. Samtliga svenska systemviktiga banker värderar majoriteten av exponeringarna enligt IRK-metoden. Dock med varierande inslag av schablonmetoden.

TABELL 4: KAPITALTÄCKNING ENLIGT IRK-METODEN

	Handelsbanken	Nordea	SEB	Swedbank
Kärnprimärkapitalrelation	13,8%	10,3%	12,2%	13,9%
Primärkapitalrelation	16,5%	11,4%	14,2%	15,2%
Kapitaltäckning	20,9%	13,4%	13,8%	18,4%

TABELL 5: KAPITALTÄCKNING ENLIGT SCHABLONMETODEN

	Handelsbanken	Nordea	SEB	Swedbank
Kärnprimärkapitalrelation	6,5%	5,5%	9,2%	8,4%
Primärkapitalrelation	7,8%	6,1%	10,7%	9,2%
Kapitaltäckning	9,8%	7,1%	10,4%	11,1%

Källa: Egenbearbetade.

Tabell 4 beskriver kapitaltäckningen enligt nuvarande (årsredovisning 2010) redovisning för kreditrisker. Tabellen visar att Nordea uppnår gränsen för kärnprimärkapital år 2013 och ligger precis under gränsen för primärkapital och kapitaltäckning, medan de övriga bankerna uppfyller kraven (se kapitel 3.4). År 2015 ser det betydligt sämre ut för både Nordea och SEB vilka idag inte uppnår de uppställda kraven. Enligt tabell 5 för schablonmetoden klarar ingen av bankerna de fastställda kraven för 2013, dock uppfyller samtliga banker utom Nordea dagens krav på kapitalbas enligt Basel II.

4.2 Handelsbanken

Handelsbanken är en bank med låg risktolerans, med god kapitalisering och likviditet vilket enligt dem själva gör att de står välrustade inför en lågkonjunktur. Handelsbanken menar att deras förhållningssätt till risk är uthållig över tiden, den lokala förankringen och nära

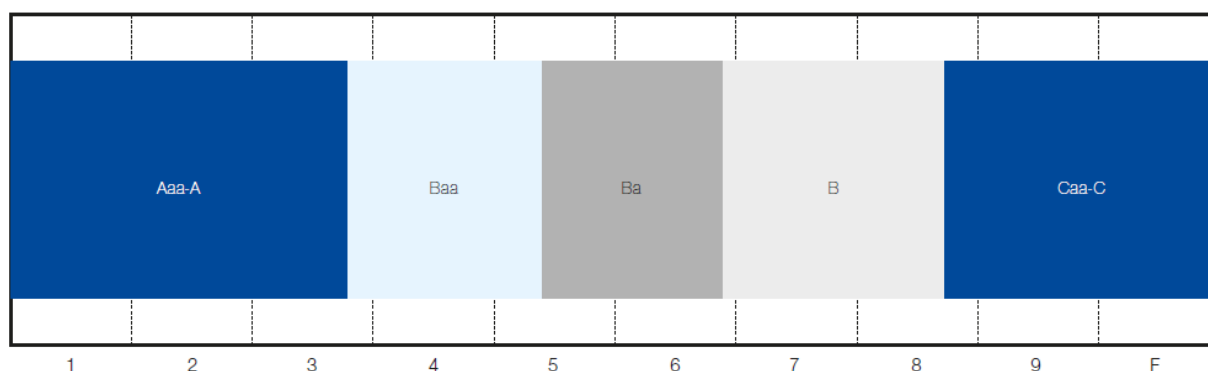
relationen till kunden verkar för låga kreditrisker (Risk och kapitalhantering – information enligt pelare 3).

4.2.1 Kreditrisker

Handelsbanken talar för att ”en decentraliserad organisation med lokal närvaro ger hög kvalitet i kreditbesluten”. Inom banken är varje enskilt kontor självt ansvarigt för varje separat kreditbeslut. Banken menar att de inte är en massmarknadsbank, utan istället är de noga när de väljer ut sina kunder och de krediter de ger är av hög kvalitet. Handelsbanken använder IRK-metoden för 90 procent av de riskvägda tillgångarna och för resterande schablonmetoden. Varje motpart riskklassificeras av banken och bygger på en intern rating vilken grundar sig på motpartens återbetalningsförmåga, för att det skall kunna säkerhetsställas att kreditrisken är aktuell omprövas kontinuerligt motpartens rating. Det interna ratingsystemet som Handelsbanken upprättat är inte i exakt överensstämmelse med det externa ratingföretagets ratingskalor (Risk och kapitalhantering – information enligt pelare 3). Bankens egen upprättade modell förhåller sig till Moody’s rating av företag och institutioner, se nedan:

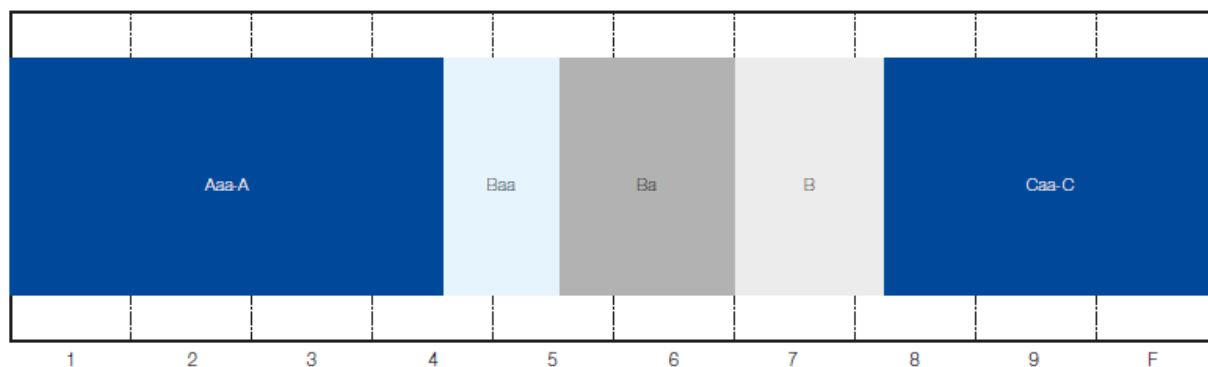
FIGUR 1: HANDELSBANKENS RISKKLASSIFICERING I KOMBINATION TILL MOODY’S RATINGKLASSIFICERING AV FÖRETAG

Handelsbankens riskklassificering av företag i förhållande till Moody’s rating av företag

FIGUR 2: HANDELSBANKENS RISKKLASSIFICERING I KOMBINATION TILL MOODY’S RATINGKLASSIFICERING AV INSTITUT

Handelsbankens riskklassificering av institut i förhållande till Moody’s rating av institut

Källa: Risk och kapitalhantering – information enligt pelare 3, Handelsbanken.

4.2.2 Marknadsrisk och operativ risk

Handelsbanken beskriver sin marknadsrisk som förändringar i marknadspriset på de finansiella marknaderna, riskerna delas in i ränterisker, aktiekursrisker och råvaruprisrisker. Handelsbankens marknadsrisker uppstår framförallt då banken hjälper kunder med investeringsbehov. Vid mätning av marknadsrisk använder sig Handelsbanken framförallt av olika stresstester, men även VaR-beräkningar tillämpas.

Verksamhetens operativa risk utgörs av misslyckade interna processer och förekommer på samtliga områden hos Handelsbanken. För beräkning av operativa risker används schablonmetoden. (Risk och kapitalhantering – information enligt pelare 3)

4.2.3 Tillämpning av nuvarande metod för värdering av kreditrisker samt schablonmetoden hos Handelsbanken

TABELL 6: KAPITALTÄCKNINGSKVOT HANDELSBANKEN 2013

	IRK	Schablon
Kärnprimärkapitalrelation	1,38	0,65
Primärkapitalrelation	1,43	0,68
Kapitaltäckning	1,54	0,73

Källa: Kapitaltäckningskvoter baserade på Handelsbankens exponeringar från riskrapport och årsredovisning 2010.

Tabell 6 visar Handelsbankens kapitaltäckningskvot år 2013 vid nuvarande tillämpning av metod för värdering av kreditrisker, det vill säga majoritet IRK-metoden, samt omräkning av exponeringar till schablonmetoden. Tabellen kan utläsas genom att Handelsbanken klarar gränsen på samtliga nivåer vid tillämpning av IRK år 2013, där ett kvotvärde över 1 visar att banken klarar kravet. Skulle banken dock tillämpa schablonmetoden för samtliga exponeringar, kommer de däremot ligga under föreslaget krav.

TABELL 7: KAPITALTÄCKNINGSKVOT HANDELSBANKEN 2015

	IRK	Schablon
Kärnprimärkapitalrelation	1,15	0,54
Primärkapitalrelation	1,22	0,58
Kapitaltäckning	1,35	0,63

Källa: Kapitaltäckningskvoter baserade på Handelsbankens exponeringar från riskrapport och årsredovisning 2010.

Tabell 7 visar kapitaltäckningskvoten för Nordea år 2015 vid tillämpning av nuvarande metod för värdering av kreditrisker, majoritet IRK-metoden, samt omräkning av exponeringar till schablonmetoden. Handelsbanken kommer även här uppnå föreslagna krav för

kapitaltäckning vid användande av IRK-metoden. Skulle schablonmetoden användas kommer Handelsbanken täcka drygt hälften av de föreslagna kapitaltäckningskraven.

4.3 Nordea

Positionen på marknaden och de senaste årens vinster har enligt Nordea själv genererat en stabil kapitaltäckning, vilken i sin tur resulterat i en kvalitativ kapitalbas som väl möter bankens mål. De senaste åren har Nordea erhållit en högre rating hos kreditinstitut. Den allra viktigaste parametern för tillväxt av kapitalbasen hos Nordea under 2010 var bankens resultat, då de lyckades generera en stark vinst (Capital and risk management pillar III, Nordea 2010).

4.3.1 Kreditrisk

I huvudsak avser kreditrisker befintliga exponeringar banken har i form av utlåningar men också i form av garantier. Den största kreditposten hos Nordea är låneportföljen. Av Nordeas totala kreditrisk bestäms 79 procent enligt IRK-metoden och 21 procent enligt schablonmetoden. Schablonmetoden tillämpas för exponeringar mot stater och centralbanker, där 98 procent av exponeringarna klassificeras enligt den högsta ratingen och tilldelas därmed inte någon riskvikt (Capital and risk management pillar III, Nordea 2010). Nordea har en väldiversifierad portfölj och under året har banken med hjälp av sitt starka varumärke fortsatt fokusera på organisk tillväxt men även på företags- och bostadsfastigheter som enligt årsredovisningen fortfarande visar en tydlig trend uppåt.(Årsredovisning, 2010) Nordeas portfölj är även väldiversifierad både vad gäller kunder i olika branscher och på geografiska områden.(Capital and risk management pillar III, Nordea 2010) Vid riskbedömning för kreditrisker hamnar varje separat exponering på en ratingskala, där Nordea i detta fall, byggt upp en egen modell som integrerats med ratinginstitutets Standard & Poor's modell enligt nedan:

TABELL 8: NORDEAS RATINGMODELL I KOMBINATION MED STANDARD & POOR'S

Intern	Standard & Poor's
6+,6,6-	AAA/AA
5+,5,5-	A
4+,4,4-	BBB
3+,3,3-	BB
2+,2,2-	B
1+,1,1-	CCC/C
0+,0,0-	D

Källa: Kombinerad egen modell och Nordea Årsredovisning 2010.

4.3.2 Marknadsrisk och operativ risk

Handeln inom Nordea Treasury är främsta bidragsgivaren till bankens marknadsrisk. Växelkursdifferenser som uppstår genom investeringar i dotterbolag eller närstående bolags valutor säkras genom matchande finansiering. Eftersom det inte finns ett enhetligt mått som kan fånga upp marknadsrisken, används diverse olika modeller som VaR och stresstester.

Operativt definierar även Nordea som fel i interna processer, brister att följa lagar och förordningar eller fel i system och mänskliga fel. Kapitalkravet för operativ risk beräknar Nordea vanligtvis genom schablonmetoden (Capital and risk management pillar III, Nordea 2010).

4.3.3 Tillämpning av nuvarande metod för värdering av kreditrisker samt schablonmetoden hos Nordea

TABELL 9: KAPITALTÄCKNINGSKVOT NORDEA 2013

	IRK	Schablon
Kärnprimärkapitalrelation	1,03	0,55
Primärkapitalrelation	0,99	0,53
Kapitaltäckning	0,99	0,53

Källa: Kapitaltäckningskvoter baserade på Nordeas exponeringar från riskrapport och årsredovisning 2010.

Tabell 9 visar Nordeas kapitaltäckningskvot år 2013 vid tillämpning av nuvarande metod för värdering av kreditrisker, majoritet IRK-metoden, samt omräkning av exponeringar till schablonmetoden. Tabellen kan utläsas genom att Nordea precis klarar gränsen för kärnprimärkapital år 2013. Nordea ligger däremot direkt under gränsen för primärkapitalrelation och kapitaltäckning vid tillämpning av IRK. Vid konvertering till Schablonmetoden kommer kapitaltäckningskvoten enligt tabellen drygt halveras, och banken klarar därmed inte de föreslagna kraven år 2013.

TABELL 10: KAPITALTÄCKNINGSKVOT NORDEA 2015

	IRK	Schablon
Kärnprimärkapitalrelation	0,86	0,46
Primärkapitalrelation	0,84	0,45
Kapitaltäckning	0,86	0,46

Källa: Kapitaltäckningskvoter baserade på Nordeas exponeringar från riskrapport och årsredovisning 2010.

Tabell 10 visar kapitaltäckningskvoten för Nordea år 2015 vid tillämpning av nuvarande metod för värdering av kreditrisker, majoritet IRK-metoden, samt omräkning av exponeringar till schablonmetoden. Här uppnår inte banken en tillräckligt hög kapitaltäckning vid tillämpning av vare sig IRK- eller schablonmetoden.

4.4 SEB

SEB kontrollerar internt kapital och risk i tre områden: tillväxt och risk i affärsvolym, täckning av kapital och likviditet samt lönsamhet. SEB förklarar att banken endast är villiga att ta risker som de förstår, kan utvärdera och hantera i ordning med regelverk och kapitalbegränsningar. Bankens genomför stresstester för att utvärdera de säkerhetsmarginaler

de har utöver kraven som ställs på kapitaltäckning samt för att säkerställa att de klarar de påfrestningar som banken kan utsättas för vid en konjunkturedgång. (Capital Adequacy and Risk Management report (Pillar 3), SEB)

4.4.1 Kreditrisk

SEB använder sig idag till största delen av IRK-metoden vilken utgör cirka 85 procent av riskvägda tillgångar. Resterande tillgångar redovisas enligt schablonmetoden, vilka banken implementerar för att i framtiden kunna beräkna enligt IRK-metoden, med undantag för exponeringar mot stater, centralbanker och lokala myndigheter. SEB har idag ett kärnprimärkapital på 12,2 procent vilket överstiger bankens långsiktiga mål på 10 procent som de satt utifrån kravet på 8 procent enligt reglerna i Basel II.

För de exponeringar vilka schablonmetoden används, hänför sig majoriteten till stater, centralbanker och lokala myndigheter. Nämnade exponeringar behöver inte riskviktas enligt Basel II och har därför inte belastat banken med ökat kapitalkrav. Övriga exponeringar har riskviktats enligt schablonmetoden baserat på rating från ratinginstitut godkända av Finansinspektionen. Som tidigare nämnts använder sig SEB av IRK-metoden för beräkning av majoriteten av sina exponeringar. Vid beräkning av kapitalkravet för hushållsexponeringar använder banken sig av den avancerade IRK-metoden i Sverige och Tyskland, och för övriga lån, den grundläggande metoden. (Capital Adequacy and Risk Management report (Pillar 3), SEB) Vid riskbedömning hamnar bankens exponeringar på en ratingskala, SEB använder sig av Standard & Poor's standardmodell vid riskviktning av exponeringar, se modell nedan:

FIGUR 3: STANDARD & POOR'S STANDARDMODELL FÖR RISKVIKTNING AV EXPONERINGAR

Credit quality step	
SEK m, 2010-12-31	Equivalent S&P rating
1	AAA/AA
2	A
3	BBB
4/5	BB/B
6	CCC and worse
Total	

Källa: Capital Adequacy and Risk Management report (Pillar 3), SEB

4.4.2 Marknadsrisk och operativ risk

SEB har sedan år 2008 haft tillstånd att använda "The Advanced Measurement approach" (internmätningssmetod) för beräkning av operativ risk. Genom modellen kvantifieras operativ risk genom en förlustfördelningsstrategi, då banken via extern information om globala förluster på finansmarknaden fångar upp risknivån i modellen avseende bankens storlek och olika affärsverksamheter.

Treasuryavdelningen på SEB ansvarar och beräknar bankens marknadsrisk som består av exempelvis räntor och utländska växelkurser. Vid beräkningen används framförallt VaR-modeller och som komplement till dessa används stresstester och scenarioanalyser.

4.4.3 Tillämpning av nuvarande metod för värdering av kreditrisker samt schablonmetoden hos SEB

TABELL 11: KAPITALTÄCKNINGSKVOT SEB 2013

	IRK	Schablon
Kärnprimärkapitalrelation	1,22	0,92
Primärkapitalrelation	1,24	0,93
Kapitaltäckning	1,03	0,77

Källa: Kapitaltäckningskvoter baserade på SEBs exponeringar från riskrapport och årsredovisning 2010.

Tabell 11 visar hur SEB klarar de krav som ställs på banken 2013 vid tillämpning av nuvarande redovisning för värdering av kreditrisker samt vid tillämpning av schablonmetoden. Då kvotvärdet ligger över 1 på samtliga klasser enligt nuvarande redovisning uppnår SEB de föreslagna kraven, banken kommer dock inte uppnå kraven vid tillämpning av schablonmetoden.

TABELL 12: KAPITALTÄCKNINGSKVOT SEB 2015

	IRK	Schablon
Kärnprimärkapitalrelation	1,02	0,76
Primärkapitalrelation	1,05	0,79
Kapitaltäckning	0,89	0,67

Källa: Kapitaltäckningskvoter baserade på SEBs exponeringar från riskrapport och årsredovisning 2010.

Tabell 12 visar hur SEB klarar de krav som ställs på banken år 2015. Kraven uppfylls för kärnprimär- och primärkapitalrelation enligt nuvarande redovisning men banken uppnår inte kravet för kapitaltäckning. SEB uppnår inte kraven vid tillämpning av schablonmetoden.

4.5 Swedbank

Swedbank har under de senaste två åren minskat både risknivå och exponering i Baltikum med anledning av att öka sin kreditkvalitet. En del av riskskiftandet har skett genom att minska exponeringen mot företag och istället öka utlåning till privata bostadsägare i Sverige, vilka historiskt sett har mycket låg risk. Nedskrivning av kreditförluster till följd av finanskrisen har minskat drastiskt under året och var låg under andra halvåret 2010 (Risk and capital adequacy 2010, Swedbank).

4.5.1 Kreditrisk

Eftersom Swedbank har sänkt sin risk under de senaste åren har banken också påskyndat återhämtningen av kapitalbasen och därmed speciellt kärnprimärkapitalet, vilket fått ett ökat fokus efter finanskrisen. Swedbank redovisar idag 88 procent av riskvägda tillgångar enligt IRK-metoden och resterande enligt schablonmetoden. Banken har idag ett kärnprimärkapital på 13,9 procent vilket överstiger det långsiktiga målet, att inte understiga 10 procent. Det kortsiktiga målet för kärnprimärkapitalet är att det inte skall understiga 13 procent förrän tidigast 2013.

Banken har tre försvarslinjer mot risk där den första försvarslinjen är det lokala riskansvaret, att den lokala banken ansvarar för de risker den tar på sig. Swedbank anser att den lokala banken bäst känner till låntagaren och omständigheter kring denne. Som hjälpmedel till personalen finns det bland annat olika automatiserade verktyg för att ge stöd i de kreditbeslut som fattas. Den andra försvarslinjen består av regelverk och policys för hur de anställda skall förhålla sig till risk och risktagning. Den sista linjen består av internkontroller för att säkerställa så lagar och interna regler åtföljs (Risk and capital adequacy 2010, Swedbank).

Vid riskviktning av exponeringar används en kombination mellan en egen uppbyggd modell och Standard & Poor's ratingmodell för riskviktning, se nedan:

FIGUR 4: SWEDBANKS EGEN MODELL KOMBINERAD MED STANDARD & POOR'S RATINGMODELL FÖR RISKVIKTNING.

RISK GRADE COMPARISON		
Internal	PD	Indicative rating Standard & Poor's
Default	100	D
0 to 5	>5.7	C to B
6 to 8	2.0-5.7	B+
9 to 12	0.5-2.0	BB- to BB+
13 to 21	<0.5	BBB- to AAA

Källa: Risk and capital adequacy 2010, Swedbank

4.5.2 Marknadsrisk och operativ risk

Swedbank bedömer att den svenska marknadsrisken är fortsatt låg och bankens övergripande marknadsrisk härrör sig till ränteförändringar och växelkursförändringar för exponeringar i framförallt Baltikum, Ryssland och Ukraina.

Den operativa risknivån hos Swedbank är högre än normalt vilket beror på stora organisationsförändringar, den svenska IT-avdelningen samt externa risker från Östeuropa. Swedbank tror dock att den operativa risken under år 2011 kommer återgå till normala nivåer (Risk and capital adequacy 2010, Swedbank).

4.5.3 Tillämpning av nuvarande metod för värdering av kreditrisker samt schablonmetoden hos Swedbank

TABELL 13: KAPITALTÄCKNINGSKVOT SWEDBANK 2013.

Kapitaltäckningskvot för Swedbank 2013		
	IRK	Schablon
Kärnprimärkapitalrelation	1,39	0,84
Primärkapitalrelation	1,32	0,80
Kapitaltäckning	1,36	0,82

Källa: Kapitaltäckningskvoter baserade på Swedbanks exponeringar från riskrapport och årsredovisning 2010.

Tabell 13 visar hur Swedbank klarar de krav som ställs på banken år 2013. Genom att tillämpa nuvarande värdering för kreditrisker visar modellen att Swedbank uppfyller de föreslagna kraven, skulle banken däremot använda sig av schablonmetoden kommer Swedbank vara nära, men inte riktigt nå upp till kraven.

TABELL 14: KAPITALTÄCKNINGSKVOT SWEDBANK 2015.

Kapitaltäckningskvot för Swedbank 2015		
	IRK	Schablon
Kärnprimärkapitalrelation	1,16	0,70
Primärkapitalrelation	1,13	0,68
Kapitaltäckning	1,19	0,72

Källa: Kapitaltäckningskvoter baserade på Swedbanks exponeringar från riskrapport och årsredovisning 2010.

Tabell 14 visar hur Swedbank klarar de krav som ställs på banken år 2015. Kraven uppfylls vid tillämpning av nuvarande metod för värdering av kreditrisker men inte vid tillämpning av schablonmetoden.

5 Analys

I kapitlet analyseras studiens empiri tillsammans med referensramen. Kapitlet ligger senare till grund för studiens slutsats.

Enligt regelverket i Basel II visar kapiteltäckningsgraden hos de undersökta bankerna för studien att de väl klarar målen i befintligt regelverk. Sveriges systemviktiga banker tillämpar IRK-metoden för majoriteten av sina riskvägda tillgångar. Santomero och Watson (1977) talar om att ökad utlåning som till allt för liten del finansieras med eget kapital kan öka risken för en kollaps i systemet. Relationen mellan skulder och eget kapital får inte bli för stor och därför sätter lagstiftarna upp kapiteltäckningskrav för att försöka hindra att kriser uppstår. Efter den senaste finansiella krisen år 2007 började det nya regelverket Basel III utvecklas för att kunna implementeras och utöka Basel II i januari 2013. Basel III skall syfta till att ytterligare öka stabiliteten hos banker och minska risken för framtida finansiella kriser.

I studiens fjärde tabell går det att utläsa att de fyra svenska systemviktiga bankerna uppfyller dagens krav genom metoden bankerna i nuläget använder för värdering av kreditrisker, det vill säga majoritet av IRK- med kombination av schablonmetoden för exempelvis stater, centralbanker och lokala myndigheter. Genom att tillämpa schablonmetoden på nämnda exponeringar ger de bankerna en riskvikt på noll och höjer därmed kapiteltäckningsgraden. Skulle bankerna istället tillämpa schablonmetoden för samtliga exponeringar går det genom tabell fem att utläsa att Nordea inte når upp till dagens krav på kapiteltäckning, medan övriga banker når upp med marginal, dock har kapiteltäckningen drastiskt dragits ned i jämförelse med tillämpning av IRK-metoden. Då tabellernas utfall är av stor skiftning beroende på vilken metod som används kan det enligt Moosa (2010) möjligtvis skönjas en tendens att bankerna genom incitament valt den mest fördelaktiga riskklassificeringsmodellen, avsiktligt eller oavsiktligt och bankerna kommer därmed inte visa en kapiteltäckning som speglar verkligheten. Moosa talar vidare i sin studie att IRK-metoden kan visa felaktiga resultat då metoden baserar kapiteltäckningen på historisk data, vilken inte tar hänsyn till onormala händelser. För 2010 baseras därmed bankernas data på historiska siffror upp till tre år tillbaka i tiden, vilket innebär att kreditrisken för exponeringarna räknas på perioder då världen var inne i en djup recession.

5.1 Metoder för att beräkna kapiteltäckning

Syftet med kapiteltäckningskrav är enligt Kim och Santomero (1988) att banker skall ha tillräckligt med kapital för att täcka en förlust och undvika fallissemang, vilket kräver att risker i bankens riskvägda tillgångar matchas mot eget kapital. Banken har idag möjlighet att använda tre metoder för matchning av risker och eget kapital: grundläggande IRK, avancerad IRK och schablonmetoden. De svenska systemviktiga bankerna tillämpar idag samtliga metoder för värdering av kreditrisker beroende på vilka områden som riskviktas, dock riskviktas majoriteten av tillgångarna enligt den avancerade IRK-metoden, där bankens egen riskbedömning, baserat på tidigare förluster, ligger till grund för kapitalkravet. Av studien framgår det att bankerna tillämpar den metod som ger lägst kapitalgrav och därmed en högre

kapitaltäckning. Detta blir tydligt för exempelvis Nordea som tillämpar schablonmetoden för 21 procent av sina riskvägda tillgångar. Av tillgångarna bedöms 98 procent vara helt utan risk då de hänförs till utlåning till stater, centralbanker och lokala myndigheter. Utlåningen medför att de därför ej tas upp som riskviktade tillgångar och banken får på så sätt en högre kapitaltäckningsgrad än om de tillämpat IRK-metoden.

Det kan urskiljas att kapitaltäckningen hos de systemviktiga bankerna kraftigt skiljer sig beroende på tillämpning av schablon- eller IRK-metoden. En indikation på detta är de svenska bolånen där riskvägt belopp enligt schablonmetoden tas upp till 35 procent av exponeringen. Vid tillämpning av IRK-metoden baseras risken istället på bankens historiska kreditförluster för svenska bolån, vilka på senare år varit mycket låga. Finansinspektionen (2011) anser vidare att bolånen är för lågt riskklassificerade och inte speglar den risk som verkligen föreligger utan utreder hur dessa tillgångar skall hanteras i framtiden. Richard J. Herring förklarar i sin studie att schablonmetoden är enklare att använda, mer transparent samt kan implementeras till lägre kostnader än IRK-metoden. Av de systemviktiga svenska banker som är undersökta i studien, har samtliga fått tillåtelse att övergå till att använda den mer riskkänsliga, avancerade IRK-metoden, vilken även ger bankerna enligt de i empirin uppbyggda tabellerna högre kapitaltäckning. Vid fortsatt användning av schablonmetoden har bankernas kapitalrelation och kapitaltäckning på samtliga punkter fått en sänkning. Ingen av de fyra bankerna hade klarat de nya förslagen på kapitaltäckning med schablonmetoden, Handelsbanken och Swedbank klarar dock kraven genom tillämpning av IRK-metoden med marginal, medan SEB endast uppfyller kraven för 2013 och Nordea ligger strax under kraven för 2013. Om bankerna istället för att övergå till IRK-metoden fortsatt tillämpa schablonmetoden, skulle de enligt Herring (2007) kunnat ådra sig mindre sunk costs. Eftersom metoden även är mindre känslig än IRK-metoden för manipulation, kan det i tider av förlust och lågkonjunktur ur intressentsynpunkt, vara till bankernas fördel att tillämpa metoden ifråga.

Motivering för att använda IRK-metoden, trots dess nackdelar, som ökade kostnader, komplexitet och att metoden ej är transparent, är som nämnt tidigare framförallt att banken själv riskviktat sina exponeringar. Ur investerarens perspektiv kan en fördel med att investera i en bank som tillämpar IRK vara att investeringen kommer vara mindre volatil än vid en investering i en bank som tillämpar schablonmetoden vilken ofta har högriskexponeringar i balansräkningen. Genom de tabeller som är uppbyggda för studien och genom bankernas årsredovisning för 2010, kan det urskiljas att den minst riskbenägna banken, Handelsbanken, visar högst uppskattad kapitaltäckning för år 2013 och 2015 tillsammans med Swedbank, som har dragit tillbaka sina riskbenägna exponeringar i Baltikum och därmed ökat sin kreditkvalitet. Vidare kan urskiljas att SEB, som enligt dem själva prioriterar att se ett långsiktigt samarbete med sina kunder och därmed inte valt att dra tillbaka några exponeringar i Baltikum, trots ökad risken. Enligt studiens tabeller klarar uppskattningsvis SEB kapitaltäckningskravet år 2013, men kommer för 2015 inte nå upp till kravet. Nordea är den bank, vilken visar lägst kapitaltäckning, och inte når upp till kraven för år 2013 och 2015. Värt att notera är då att Nordea är den enda av de banker i studien, vilken är globalt

systemviktig och bör därmed även jämföras med de ytterligare 28 systemviktiga bankerna i världen (Petersen, 2011).

En ytterligare reflektion över skillnaden mellan IRK- och schablonmetoden är att skillnaden i kapitaltäckning blir större beroende på vilken metod banken tillämpar beroende om banken är riskaverta eller ej. Ett exempel på detta kan tydas i tabell fyra och fem, där exempelvis Handelsbanken skulle gå från en kapitaltäckning på 20,9 procent vid tillämpning av IRK till 9,8 procent om de använde schablonmetoden. Skillnaden för SEB blir endast 3,4 procentenheter där kapitaltäckningen sjunker från 13,8 till 10,4 procent. Den skillnad som visar sig syns tydligast hos Handelsbanken, som är den mest riskaverta banken av de fyra för studien undersökta bankerna. I årsredovisningen kan utläsas att ”Handelsbanken har låg risktolerans. Det innebär att krediternas kvalitet aldrig får åsidosättas för att nå högre volym eller högre marginal” (Årsredovisning, 2010, s 11). Utdrag från SEBs årsredovisning, där de skriver att de skall vara relationsbanken och ”stärka sitt utbud av universalbankstjänster i Sverige och Baltikum”, pekar på fortsatt riskbenägenhet trots stora förluster under finanskrisen och banken fortsätter sin prioritering för långa relationer med sina kunder. (SEB Årsredovisning, 2010 s 8). Benston (2007) menar att den främsta anledningen till tillämpning av en kapitaltäckningsgrad är att banker inte skall ta överdriven risk, utan alltid ha det kapital som krävs för att täcka eventuella förluster. Studien visar att banker väljer den kombination av metoder som ger lägst kapitaltäckning, frågan är då huruvida kapitaltäckningskravet lyckas med att fylla sitt syfte. Om valet av riskklassificeringsmetod baseras på målet att få ett så lågt kapitalkrav som möjligt ökar sannolikheten för att bankerna tar, vad Benston menar, en överdriven risk.

Handelsbanken hade en avkastning på eget kapital på 12,9 procent år 2010, vilket ur investerarperspektiv möjligen kan ses som lågt relativt till SEBs avkastning som för 2010 visade 8,65 procent, trots stora nedskrivningar av kreditförluster sedan finanskrisen. Under 2008 visade banken avkastning på eget kapital på 13,19 procent och år 2006 drygt 20 procent.

5.2 Kapitalets kvalitet

Basel III ställer högre krav på kvaliteten på kapitalet för kapitaltäckning, främst kärnprimärkapitalet. Enligt Ingves (2011) beror det på att banker i en del länder som följer Basel II, genom påtryckningar mot nationella reglerande myndigheter, gjort att kravet på kärnprimärkapital är alldeles för lågt. I dessa fall kan det utgöra så lite som endast 2 procent av riskvägda tillgångar, vilket är en fjärdedel av kapitaltäckningskravet på 8 procent. I granskningen av de svenska systemviktiga bankerna framgår att de är välkapitaliserade för att möta kraven som ställs i Basel III vad gäller kärnprimärkapital, primärkapital och kapitaltäckning. Alltså är kärnprimärkapitalrelationen, vilken är en av de viktigaste förändringarna i Basel III, inte något problem för de svenska systemviktiga bankerna vid dagens tillämpning av IRK-metoden. Bankerna uppfyller idag även Finansinspektionens, Riksbankens och Finansdepartementets förslag på förhöjt kärnprimärkapital med 3 procent år 2013, alla banker utan Nordea uppfyller kravet på 5 procent förhöjt kärnprimärkapital 2015. Skulle bankerna däremot endast tillämpa schablonmetoden för riskklassificering uppfyller de dagens krav enligt Basel II men endast hälften av bankerna skulle uppfylla kraven enligt

Basel III och ingen uppfyller förslaget om förhöjt kärnprimärkapital. Det föreligger således inget problem med kvaliteten på det egna kapitalet i de svenska systemviktiga bankerna vad gäller relationen mellan kärnprimärkapital och kapitaltäckningen, även om tillämpning av schablonmetoden innebär att de inte når upp till Finansinspektionens, Riksbankens och Finansdepartementets förslag om förhöjt krav på kapitaltäckning för 2013 och 2015.

För att banker skall kunna öka sin kapitaltäckning finns det ett antal alternativ. De banker som ligger under de av myndigheter reglerade kapitaltäckningskraven förbjuds lämna utdelning till aktieägare samt kan även tvingas ställa in betalningar av ränteutbetalningar för lån som är upptagna som primärkapitaltillskott. Ett annat alternativ är att bankerna tar in mer kapital i form av aktieägartillskott eller lån som uppfyller kraven för primärkapitaltillskott eller supplementärt kapital. SEB uppfyller 2015 års krav på kärnprimärkapital och primärkapital enligt nuvarande redovisning för värdering av kreditrisker, men inte kapitaltäckning. För att uppfylla denna skulle det räcka med att öka bankens supplementära kapital genom att ta upp nya lån med längre löptid än fem år utan möjlighet att påskynda framtida betalningar vilka inte omfattas av en betalningsgaranti. För Nordea som inte uppfyller några av kapitalkraven för 2015 behövs kärnprimärkapital tillföras och banken kan om de vill även använda kärnprimärkapitalet för att nå upp till total kapitaltäckning istället för att komplettera med kapital av lägre kvalitet. Alternativ till att fylla på med nytt kapital är att istället minska risken i bankens exponeringar, vilket Swedbank tillämpat genom minskad exponering i Baltikum, för att på så sätt minska sitt kapitalkrav men bibehålla kapitalbasen som i sin tur ger banken högre kapitaltäckning.

Enligt Kim och Santomero (1988) kan prissättning hos banker påverkas av kapitaltäckningskraven för att uppnå nya nivåer på kärnprimärkapital. Hos exempelvis Nordea, som precis når upp till de föreslagna kraven 2013 och ligger under kraven 2015, kan banken komma att höja priset på utlåning för att generera tillräckligt höga vinster med målet att efter utdelning ha tillräckligt med eget kapital och därmed klara de nya kraven.

Santomero & Watson (1977) diskuterar ämnet kring kapitalstrukturen hos banker. Hur ett fungerande banksystem skall vara uppbyggt och förhållandet mellan eget kapital och utlåning bör se ut för att det inte skall uppstå en risk för en kollaps i systemet. Genom att tillämpa en kapitaltäckningsgrad som inte har någon koppling till risk kommer banker ha incitament att gå in i exponeringar med hög risk, eftersom det ger större chans till hög avkastning. Vid riskviktning av kapitaltäckning kommer priset på utlåning delvis sättas beroende på risknivå i varje exponering, eftersom bankerna då kommer vara tvungna att täcka upp med eget kapital för riskfyllda exponeringar. De banker som framförallt har högriskexponeringar i balansräkningen är mindre banker, vilka tillämpar schablonmetoden för värdering av kreditrisker. De mindre bankerna kommer ofta visa högre avkastning än systemviktiga banker, vilka istället kommer visa hög kapitaltäckning då de istället använder sig av IRK-metoden som inte är lika känslig för risk.

Ett område som återstår är problematiken som kretsar kring de så kallade off-balance sheet posterna, det vill säga de exponeringar som banken inte tar upp i balansräkningen, vilka är

oberoende av metod för värdering av kreditrisk. De exponeringar som inte syns i balansräkningen kommer påverka de finansiella nyckeltalen, dock är det allra största problemet med off-balance sheet poster att exponeringarna inte räknas med i kapitalkravet för bankerna, vilket det enligt Kim & Santomero (1988) bör göras eftersom bankerna fortfarande står risken för dessa tillgångar och skall således ha täckning för detta kapital. Benston (2007) menar dock att det inte skall fokuseras så mycket på risk som Kim & Santomero menar, eftersom bankverksamhet i grund och botten handlar om risktagande. Benston talar istället om att banker istället inte skall ta överdriven risk, att sannolikheten inte skall vara ringa för att aktieägarna skall förlora sina pengar. I studien har författarna avgränsat sig från att undersöka off-balance sheet poster hos de svenska systemviktiga svenska bankerna. Det är dock viktigt att ha med sig att posterna är av stor betydelse för kapitaltäckning och risk.

6 Slutsats

I kapitlet presenterar författarna studiens slutsatser, vilka baseras på föregående kapitel. Här besvaras frågeställningen för studien, avslutningsvis ges förslag till fortsatt forskning kring ämnet.

6.1 Forskningsfrågan besvaras

En av anledningarna till de nya reglerna i Basel III är att det på senare år visat sig att kapitalet som utgjort bankernas kapitaltäckning inte bara varit för lågt utan även haft för dålig kvalitet. Kapitaltäckningen har tidigare inte utgjorts av eget kapital, utan istället av diverse finansiella hybridinstrument. De svenska bankerna visar dock ingen brist på högkvalitativt kapital och de utgör även en stor del av bankens totala kapitaltäckning, varför det nya regelverket för de svenska systemviktiga bankerna endast säkerställer att nuvarande nivåer bibehålls. Det ökade kravet på kapitaltäckning för Sveriges systemviktiga banker kommer inte påverka bankerna i någon större grad vad gäller förslagen på förhöjt krav för år 2013 då tre av bankerna idag, efter finanskris och stora avskrivningar, redan uppfyller kraven och Nordea endast ligger 0,1 procentenheter ifrån. För 2015 är det bara hälften av bankerna som idag uppfyller förslaget på förhöjt krav. Dock bör det finnas med i minnet att bankerna har tre år på sig att stärka kapitaltäckningen och målet bedöms ligga inomräckhåll. Utgår vi från att den kapitaltäckningsgrad bankerna idag håller även är målet kommer det dock innebära att hälften av bankerna måste öka kapitaltäckningen utöver vad de anser rimligt. Då kommer de föreslagna kraven innebära en alternativkostnad för det kapital som bankerna måste tillhandahålla utan möjlighet att öka sin låneexponering. Under perioden fram till 2015 finns det en risk att de banker som idag inte uppfyller kraven och därmed måste öka sin kapitaltäckning gör detta genom att minska balansräkningen genom att inte ge några nya lån alternativt försöka sänka risken i sina exponeringar genom att inte låna ut pengar till företag med hög risk såsom nystartade företag. Andra alternativ banken har för att öka sin kapitaltäckning är att öka vinsten genom en höjning av priset på utlåning i relation till inlåning, att bankerna minskar utdelning eller genomför nyemissioner och på så vis låter ägarna stå för att uppfylla de nya kraven.

Möjligheten för banker att kombinera de olika riskklassificeringsmodellerna har bland de fyra systemviktiga bankerna inneburit att tillämpning av schablonmetoden för exponeringar som inte generar något kapitalkrav och IRK-metoden för exponeringar som ger ett lägre kapitalkrav än vad schablonmetoden skulle ge tillämpas. Genom att inte använda en av metoderna konsekvent utan att istället välja den som generar lägst kapitalkrav ligger det i farans riktning att bankerna har en högre risk i sina exponeringar än vad som speglas i kapitaltäckningen. Resultatet av detta kan medföra att skattebetalarna får täcka upp förluster i framtida kriser om bankerna inte står tillräckligt väl rustade. Vid jämförelse av kapitaltäckningsgrad baserad på nuvarande metod för värdering av kreditrisker, majoritet IRK-metoden och en uppskattad beräkning av schablonmetoden är det möjligt för investerare att göra en bedömning av vilken risk och volatilitet som är förenad med banken. För en bank med låg risk är kapitaltäckningsgraden med IRK-metoden väsentligt högre än enligt schablonmetoden. Ju högre risk banken tar desto mindre blir spridningen mellan de olika metoderna för beräkning av kapitaltäckning. Det kan vara en indikation för investerare om bankens framtida volatilitet baserat på risk i nuvarande exponering, vilket skulle kunna vara ett alternativ till traditionell riskbedömning som baseras på bankens historiska volatilitet.

Detta är av intresse för investerare då det inte alltid är uppenbart om en låg kapitaltäckning beror på färre högriskexponeringar eller ett större antal lågriskexponeringar.

De fyra systemviktiga bankerna tillämpar idag till största delen IRK-metoden även om det är kostsamt för banken att utveckla de system som krävs för att få Finansinspektionens godkännande. Anledningen till att banken tar denna kostnad är sannolikt att den är lägre än den kapitalkostnad som skulle uppstå i de fall banken använt sig uteslutande av schablonmetoden då den med nuvarande risknivå i bankerna kräver ett högre kapitalkrav.

6.2 Förslag till fortsatt forskning

Författarna till studien har fokuserat på de svenska systemviktiga bankernas exponeringar för att kunna värdera dess kreditrisk i syfte att se hur väl de lyckas uppnå föreslagna krav för kapitaltäckning år 2013 och 2015. Under studiens gång har det uppmärksammats att det vore intressant att studera bankernas off-balance sheet poster och hur det skulle påverkat nyckeltal och kapitaltäckning om posterna hade tagits upp på balansräkningen. Vidare vore det även intressant att studera skillnaden mellan utlåning hos storbanker och mindre banker. Fokus skulle kunna ligga kring riskbenägenhet och kapitaltäckning, det vore intressant att se resultatet då mindre banker anses ta högre risk. Till sist hade det även varit intressant att göra en studie kring de nya likviditetskrav som införs i Basel III för att se hur väl svenska och/eller europeiska banker kommer klara av att uppnå kraven.

Källförteckning

Adler, J. (2006). Standard Basel Method Called Best Option [Elektronisk] *American Banker*; 12 maj, Tillgänglig:

<http://web.ebscohost.com.ezproxy.ub.gu.se/bsi/detail?vid=5&hid=21&sid=3d9dbe6b-90ce-4dbc-8171-a01c3c9c497d%40sessionmgr11&bdata=JnNpdGU9YnNpLWxpdmU%3d#db=buh&AN=23313932> [2012-01-06]

Backman, J. (2008). *Rapporter och uppsatser*. 2., uppdaterade [och utök.]. uppl. Lund: Studentlitteratur

Basel Committee on Banking Supervision (2010). *Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems, rev 2011*. [Elektronisk]. Basel: Bank for International Settlements Communications. Tillgänglig: <http://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf> [2011-11-08]

Becker, B. (2011). Kreditbedömningar under finanskrisen – analys och reformalternativ. [Elektronisk] Rapport. Stockholm, Finansmarknadskommittén. Tillgänglig: http://www.sou.gov.se/fmk/pdf/Kreditbed%C3%B6mningar%20SV_till%20web.pdf [2012-01-06]

Benston, G., J. (2007). Basel II and Bankers' Propensity to Take or Avoid Excessive Risk, *Atlantic Economic Journal*, vol. 35:4, ss. 373-382.

Catarineu-Rabell, E., Jackson, P. & Tsomocos, D. (2005). Procyclicality and the new Basel Accord - banks' choice of loan rating system, *Economic Theory*, vol. 26:3, ss. 537-557.

Finansinspektionen, (2005). *Företagens interna kapitalutvärdering – att bedöma kapitalbehovet under Basel II*. [Elektronisk] Rapport. Stockholm, Finansinspektionen. Tillgänglig: http://www.fi.se/upload/20_Publicerat/30_Sagt_och_utrett/10_Rapporter/2005/Rapport2005_8.pdf [2012-01-06]

Finansinspektionen, (2007). *Att mäta kreditrisk – erfarenheter från Basel 2*. [Elektronisk] Rapport. Stockholm, Finansinspektionen. Tillgänglig: http://www.fi.se/upload/30_Regler/50_Kapitaltackning/10_Kreditrisk/att%20mata_kreditrisk.pdf [2012-01-06]

Finansinspektionen, (2009). *Finansinspektionens stresstester av storbankerna*. [Elektronisk] Promemoria. Stockholm, Finansinspektionen. Tillgänglig: http://www.fi.se/upload/43_Utredningar/40_Skrivelser/2009/stresstest/stresstest_090610_3.pdf [2012-01-06]

Finansinspektionen, (2011). *Frågor och svar om förslaget till högre kapitaltäckningskrav för de stora svenska bankgrupperna*. [Elektronisk] Promemoria. Stockholm, Finansinspektionen. Tillgänglig: http://www.fi.se/upload/30_Regler/50_Kapitaltackning/2011/FoS_kapital_25nov11ny.pdf [2011-11-25]

FFFS 2007:1 Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om kapitaltäckning och stora exponeringar

Forss Sandahl, J., Holmfeldt, M., Rydén, A. & Strömqvist, M. (2011). Ett index för finansiell stress för Sverige. [Elektronisk] *Penning- och valutapolitik* (2). Tillgänglig: http://www.riksbank.se/upload/Rapporter/2011/POV_2/pov_2011_2_ForssSandahl_Holmfeldt_Ryden_Stromqvist.pdf [2012-01-06]

Greenspan, A. (2007). *The Age of Turbulence: Adventures in a New World*. Penguin Press.

Haber, G (2007). Basel-II: International Competition Issues, *Atlantic Economic Journal*, vol. 35:4, ss. 383-389.

Handelsbanken - Risk och kapitalhantering - information enligt pelare 3. 2010

Handelsbanken - årsredovisning 2010

Herring, R. J. (2007). The Rocky Road to Implementation of Basel II in the United States, *Atlantic Economic Journal*, vol. 35:4, ss. 411-429.

Holme, I. A. & Solvang, B. K. (1997). *Forskningsmetodik*. 3., rev. uppl., Lund: Studentlitteratur

Ingves, S. (2011). *Basel III – välbehövliga regler för en säkrare banksektor*. [Elektronisk] Anförande. Stockholm, Sveriges riksbank. Tillgänglig: http://www.riksbank.se/upload/Dokument_riksbank/Kat_publicerat/Tal/2011/110201.pdf [2011-11-30]

Ingves, S. & Lind, G. (1998). Om att hantera en bankkris. [Elektronisk] *Ekonomisk Debatt* (1). Tillgänglig: <http://www2.ne.su.se/ed/pdf/26-1-si.pdf> [2012-01-06]

Kim, D. & Santomero, A. (1988). Risk in Banking and Capital Regulation, *Journal Of Finance*, vol. 43:5, ss. 1219-1233.

SFS 2006:1371 Lag om kapitaltäckning och stora exponeringar

Lander, G. & Auger, K. (2008). The Economic Impact of the Lack of Transparency in Financial Reporting, *Atlantic Economic Journal*, vol. 36:1, ss. 105-116.

Lind, G. (2005) Basel II – nytt regelverk för bankkapital. [Elektronisk] *Penning- och valutapolitik* (2). Tillgänglig: http://www.riksbank.se/upload/Dokument_riksbank/Kat_publicerat/Artiklar_PV/goranlind.pdf [2012-01-06]

Moosa, I. (2010). Basel II as a casualty of the global financial crisis, *Journal Of Banking Regulation*, vol. 11:2, ss. 95-114.

Nordea - Capital risk and management (pillar III). 2010

Nordea - kvartalsrapport Q2. 2007

Nordea - årsredovisning 2010

Novak, S. Y. (2010). A remark concerning value-at-risk, *International Journal of Theoretical and Applied Finance*, vol. 13:4 ss. 507–515.

Petersen, L. (2011). Nordea med på ny G20-lista. [Elektronisk] *Svenska Dagbladet*, 7 november. Tillgänglig: http://www.svd.se/naringsliv/europeiska-banker-behover-mer-kapital-alt-nordea-en-av-29-systemviktiga-banker-i-europa_6615656.svd [2011-11-07]

Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluations and research methods*. 2., uppl., Newbury Park, Calif.: Sage.

Rime, B. (2005). Will Basel II Lead to a Specialization of Unsophisticated Banks on High-Risk Borrowers?, *International Finance*, vol. 8:1, ss. 29-55.

Sveriges riksbank. (2011 [A]). *Högre kapitaltäckningskrav för de stora svenska bankgrupperna*. [Elektronisk] PM. Stockholm, Sveriges riksbank. Tillgänglig: http://217.114.82.6/upload/Dokument_riksbank/Kat_publicerat/Pressmeddelanden/2011/pm_111125_nr19.pdf [2011-11-25]

Sveriges riksbank. (2011 [B]). *Frågor och svar om förslaget till högre kapitaltäckningskrav för de stora svenska bankgrupperna*. [Elektronisk] Frågor och svar. Stockholm, Sveriges riksbank. Tillgänglig: http://www.riksbank.se/upload/Dokument_riksbank/Kat_publicerat/Pressmeddelanden/2011/QA111125_reviderad_111125.pdf

Sveriges riksbank. (2011 [C]). *Nya kapitalkrav på svenska banker*. [Elektronisk] Pressmeddelande. Stockholm, Sveriges riksbank. Tillgänglig: http://www.riksbank.se/upload/Dokument_riksbank/Kat_publicerat/Pressmeddelanden/2011/nr19.pdf [2011-11-25]

Santomero, A. & Watson, R. (1977). Determining an optimal capital standard for the banking industry, *Journal Of Finance*, vol. 32:4, ss. 1267-1282.

SEB - Capital Adequacy and Risk Management report (Pillar 3). 2010

SEB - årsredovisning 2010

Strömquist, S. (2003) *Uppsatshandboken*. 3., uppl., Uppsala: Hallgren & Fallgren Studieförlag

Swedbank - Risk and Capital Adequacy. 2010

Swedbank - årsredovisning 2010

Wihlborg, C. (2009) Svagt institutionellt ramverk ger finansiella kriser. [Elektronisk] *Ekonomisk Debatt* (4). Tillgänglig: <http://www2.ne.su.se/ed/pdf/37-4-cw.pdf> [2012-01-06]

www.fi.se FI ger klartecken för IRK-metoder
<http://www.fi.se/Regler/Kapitaltackning/Grundläggande-kapitalkrav-pelare-1/Kreditrisk/Listan/FI-ger-klartecken-for-IRK-metoder/> [2011-01-06]

www.fi.se Godkända kreditvärderingsföretag
<http://www.fi.se/Regler/Kapitaltackning/Grundläggande-kapitalkrav-pelare-1/Godkanda-kreditvarderingsforetag/> [2011-01-06]

www.fi.se kreditrisk <http://www.fi.se/Regler/Kapitaltackning/Grundläggande-kapitalkrav-pelare-1/Kreditrisk/> [2011-01-06]

www.fi.se Kreditrisk – Schablonmetoden
<http://www.fi.se/Regler/Kapitaltackning/Grundläggande-kapitalkrav-pelare-1/Kreditrisk/Schablonmetoden/> [2011-01-06]

Östlund, A. (2011). Bankerna uppfyller redan nya kapitalkrav. [Elektronisk] *Dagens Industri*, 26 november. Tillgänglig:
http://di.se/Default.aspx?pid=252022__ArticlePageProvider&epslanguage=sv&referrer=http%3A%2F%2Fdi.se%2FNyheter%2FArkiv%2F%3FcurrentIndex%3D2%26queryText%3Dbasel [2011-11-28]